

ISSN 0227 - 2423

1988. GADA FEBRUĀRIS

MONTREALA, KVEBEKĀ

39. GADA GĀJUMS

Nr. 2. (467.)

LELBA VĒSTĪJUMS

KUSTĪBAI ATDZIMSĀNA UN ATJAUNOŠANĀS.

Mīlie brāļi un māsas dzimtenē un dzimtenes draudzēs!

Ar šiem dažiem vārdiem iezīmējas kāds neparasts un liels notikums, kad vienā un tai pašā reizē draudzes dzimtenē un latviešu draudzes Amerikas kontinentā apmainās ar sveiciena vārdiem, ko sūtām viens otram. Apzināties, ka savas izjūtas nespējam ietērt vārdos, kā mēs to vēlētos. Šajā svētdienā mēs domājam un spriežam par ATDZIMSĀNAS UN ATJAUNOŠANĀS kustības centieniem un dziļām ilgām radīt apstākļus mūsu baznīcā, kur patiesība atkal tiktu runāta brīvāk un skaidrāk.

Ko mēs ārpus dzimtenes varam un drīkstam teikt jums, kas šo lielo uzdevumu esat apņēmies pildīt? Katrā ziņā, pirmie vārdi ir sirds vārdi. Cik dziļi pārdzīvojam šo dienu, kad runājam nevis viens uz otru, bet sarunājamies viens ar otru - sirds ar sirdi. Mēs arī gribam pateikt, cik bieži mūsu domas, lūgšanas un, ceram, reizēm arī darbi, ir ar jums saistīti. Nav tādas svētdienas, kad mūsu draudzēs lūgšanās netiktu pieminētas draudzes un mācītāji dzimtenē, bet šodien jūs, mīlie brāļi un māsas Latvijā, kas šo vēstījumu dzirdiet, esat mūsu domās sevišķā veidā, jo tieši jūs un jūsu mācītāji esat devuši cerību, kādu mēs kopš 2. pasaules kara neesam mūsu baznīcā piedzīvojuši, ATDZIMSĀNAS UN ATJAUNOŠANĀS doma un šīs kustības rīcība atjaunojusi cerību, ka patiesība un ne politiski apsvērumi ir visas baznīcas dzīves pamats, ka mūs nešķirs maskas un izlikšanās, aiz kurām jāslēpjas, ka varam dalīties neliekuļotā evaņģēlija klausīšanā un dzīvošanā.

Mēs apzināties, cik daudz šie centieni jūsu mācītājiem un katram draudzes loceklim prasa un maksā. Mēs varam tikai lūgt, lai Dievs piešķir izturību, un novēlēt nepagurt vai nenovērsties no šī grūtā ceļa, lai kā Pāvils saka: "Cerības devējs Dievs piepilda jūsu ticībā ar visu prieku un mieru, lai jūs kļūtu bagāti cerībā Svētā Gara spēkā (Rom. vēst. 15. nod., 13. pants)." Mēs tik ļoti gribētu stāvēt jums blakus, spiest roku, apkāpt ikvienu un iedrošināt ar sirsnīgu saskatīšanos un tad iet kopīgā darbā un ceļā, bet tas šobrīd nav dots un jūs nesiet šīs cīņas dēļ patiesības grūtāko daļu.

Patiesība vienmēr sastopas ar pretestību un tumsu, bet tā dara savu lielo svētījošo darbu mūsu un visas tautas labā caur tiem, kas ir gatavi nest tās prasības, grūtības un reizēm pat ciešanas. Mēs gribam vairāk izprast un līdzdalīties. Mūsu baznīcas Jaunā gada lasījums ir Mateja 1. nod., 21. pants: "Viņa dzemdēs dēlu un tā vārdu tev būs saukt Jēzus, jo viņš atpestīs savu tautu no viņas grēkiem".

Mēs stāvam jums un ATDZIMSĀNAS UN ATJAUNOŠANĀS kustībai līdzās un lūdzam visa sargātāju un radītāju Dievu, Tēvu, ka caur jūsu liecību visi tautas brāļi un māsas dzird izteiktu vārdos un darbos šo vienīgo patiesības vārdu, kas atpestīs arī latviešu tautu - Jēzus. Uz to lai Dievs svētī jūs un mūs šai jaunajā 1988. gadā!

Brālībā un sirsnībā Kristū -

Latviešu ev.-lut. baznīcas Amerikā vārdā LELBAS prezidents prāvests Vilis Vārsbergs, LELBAS viceprezidents mācītājs Juris Čālītis.

1988. gada 10. janvārī.

KRŪZE.

Pasaka no krājuma VAKARA VIESI.

Aiz trejiem kalniem, aiz trejām jūrām reiz dzīvoja podnieks. Tas bija slavens vīrs. Viņa traukus pazina trejdeviņos novados.

Kad podnieks kļuva vecs un vairs nespēja mālus mīcīt, viņš apmetās vientuļā meža būdiņā, lai netraucēti varētu gatavot pēdējo krūzi.

Bet krūze neizdevās. Arvien un arvien tai bija kāds trūkums. Te tai skaņa nebija pietiekami dzidra, te krāsa nevizuļoja, te šis, te tas. Un podnieks sāka atkal no jauna.

Reiz nāve gāja garām podnieka būdiņai. Bija vēla vakara stunda, bet būdiņas logā vēl spīdēja uguns.

"Vecais vīrs, laikam, mani gaida," nāve nodomāja. Pa paradumam trīs reizes pieklauvējusi, tā pavēra durvis un jautāja:

"Vai tu gatavojies nākt man līdz?"

"Tagad vēl ne," podnieks domīgi raudzījās māla pikā.

"Kādēļ? Vai tev šī muļķīgā pasaule nav sen jau apnikusi?"

"Gribu pabeigt pēdējo krūzi. Tai jābūt vērtīgākai par visām tām, ko esmu gatavojis, tāpēc man daudz laika vajaga."

"Kam tev šīs krūzes? Diezgan esi tās veidojis," nāve nicīgi pavīpsnāja. "Pietiek!"

"Pietikt jau pietiktu, bet mans tēvs man novēlēja gatavot tādu krūzi, kurā atspoguļojas cilvēka dvēsele. Ne tēvam, ne vectēvam tā neizdevās. Nu mēģinu es. Būšu laimīgs, ja dabūšu krūzi gatavu, pirms man jāaiziet."

"Nepūlies, podniek! Ja arī tev krūze izdosies tāda, kādu esi iecerējis, nekāda prieka no tās nepiedzīvosi. Piemini manus vārdus!"

"Varbūt, bet es gribu turēties pie tēva novēlējuma."

"Cik ilgi tu taisies te nīkt?" nāve kļuva nepacietīga.

"Nezinu," podnieks nopūtās. "Pagaidi vēl kādu laiku. Kad būšu beidzis, laidīšu tev ziņu."

"Labi. Lai notiek, kā tu saki," nāve piekāpās. "Tik neaizmirsti, ka manai pacietībai arī savs mērs."

Podnieks to neaizmirsā. Viņš turpināja darbu rītos agri un vakaros vēlu: meklēja vissīkstākos mālus, maisīja visretākās krāsas, kurināja cepli tādā brīdī, kad debesis bija zilas kā jūras ūdens un aiz loga sasaucās lakstīgala ar dzeguzi. Krūze dabūja skaņu un krāsu, Tai bija arī visas tās īpašības, ko podnieks vēlējās.

Kad cepla dūmenis beidza kūpēt, meža laumiņa steidzās pie karaļa ar ziņu, ka

brīnumkrūze gatava.

"Palūkosimies, kam tāda krūze lieti der," karalis sapulcināja savus padomniekus: Stip-ro, Gudro, Labo un tūdaļ devās ceļā.

"Dzirdu, tev esot ļoti vērtīga krūze. Vai tas tiesa?" karalis jautāja podniekam.

"Jā, tas tiesa," podnieks pasmaidīja. "Visu mūžu ap to velti pūlējos, nu beidzot izdevās. Lūk!" viņš nolika uz galda vienkāršu zilu māla krūzi.

Padomnieku sejās pazibsnīja vilšanās, bet valdnieks nelikās to redzām.

"Es gribu šo krūzi pirkt," viņš teica.

"Cik tu par to prasi?"

Podnieks apmulsā.

"Tu soli naudu! Nē, krūzes vērtība nav naudā aprēķināma. Krūze nav ne pērkama, ne pārdodama, bet tu vari to paturēt, ja apsoli vienmēr glabāt uz sava darba galda. Nāks pavaltstnieki, smaidīs, bet šis trauks tev parādīs viņu īstās domas. Meli zilo krāsu pārvērtīs dzeltenā, ļauni nodomi - melnā, atriebība - sarkanā krāsā."

"Šādas brīnumkrūzes man sen jau vajadzēja!" valdnieks iesaucās. Viņš bija labsirdīgs vīrs un drusku vientiesis arī. Valdnieks domāja, ka viņa padomnieku acis aiz sajūsmas kļūs valgas.

Bet padomnieki ātri saskatījās. Tāda trauka, kas atspoguļo patiesību, tie ne acu galā negribēja redzēt. Ne nu Gudrais bija tik gudrs, cik izlikās, ne Stiprais vienmēr stips.

"Man lielas raizes, kā mēs brīnumkrūzi pasargāsim," Stiprais tikko dzirdami šukstēja. "Galds - nedroša vieta. Var kāds saplēst. Neliešu pasaulē netrukst. Tie vairojas tāpat kā nezāles. Ne jāsēj, ne jālaista. Es ieteicu krūzi glabāt pils pagraba velvē kopā ar citiem dārgumiem aiz stiprām durvīm, aiz uzticamiem sargiem. Ja karalim būs svarīgi jautājumi jāizšķir, viņš..." Stiprais pēkšņi aprāva vārdus, jo krūzes dzidri zilā krāsa bija kļuvusi melna.

Valdnieks nobālēja:

"Vai arī tu tāpat domā? viņš jautāja Gudrajam.

"Nē!" tas atsaucās. Vairāk Gudrais nepaspēja pateikt. Pietika ar vienu vienīgu vārdu, lai krūze jau būtu dzeltena.

Augstie viesi sēdēja kā sastinguši. Viņu sejās bija redzamas bailes.

Tai brīdī iečikstējās būdīņas durvis. Ienāca veca sieva ar platu pelēku seģeni pār pleciem. Līkās izkopts gan nevarēja manīt, podnieks tomēr viņu pazina.

"Vai nu man jāiet?" viņš gurdi jautāja.

"Jā! Es tevi jau sen gaidu. Kādēļ gan tu vēl šeit kavējies? Nāc!" pelēkā sieva sniedza podniekam savu kaulaino roku.

"Iešu! Kavēšanās būtu muļķība. Esmu sagādājis augstajiem viesiem tikai ciešanas..." vecais podnieks drebošiem pirkstiem papņēma krūzi, paglaudīja to un tad ļava tai krist.

Troksnis pamodināja karali un pavadonius it kā no snaudas. Būdiņa bija tukša, tikai nelīdzenā klona vidū mirdzēja zilās māla krūzes lauskas.

"Murgs..." Labais atviegloti nopūtās.

"Jā, tikai murgs," Gudrais pievērsās karalim un ar ļoti gudriem vārdiem ieteica turpmāk neklausīties meža laumiņas blēņu stāstos.

JĀNIS ŠIRMANIS.

STRĒLNIEKI.

Turpinājums.

Tad nāk daudz aprakstītās, apdzejotās, slavinātās un kritizētās Ziemeļvētku kaujas, kas radīja nebijušu slavu latvju strēlniekiem - latvju tautai. Pirms Ziemeļvētku kaujām bataljonus pārformē pulkos, kurus apvieno brigādēs: 1., 2., 3., 4. pulki I brigādē, ko komandēja ģen. A. Misiņš, bet 5., 6., 7., 8. pulki II brigādē, ko komandēja plkv. A. Auzāns.

Pirms Ziemeļvētku kaujām brigādes apvienoja divīzijā, ģen. Misiņa vadībā.

Šīs kaujas sākās 1916. gada 23. decembrī (5. janvārī pēc jaunā stila) un turpinājās nepārtraukti 25 dienas salā un sniegunī.

Bet kas šiem puteļiem pāri

Dvēseli pacelt vēl spēj,

Redz tas: pa bezgala arī

Kvēlošas zvaigznes kāds sēj (Edv. Tūters)

Ziemeļvētku kaujas ir vienas no visplašāk iztīrītām. Mums ir zināma katra pulka sīka darbība. Šodien atklātas dažas intrigas, kas risinājās šīs kaujas laikā. Plānotājs plkv. Auzāns bija sīki un pārsteidzoši droši plānojis šīs kaujas, jo balstījās uz mūsu virsnieku un karavīru augsto inteliģenci, pienākumu apziņu un cīņas mērķi.

Pasaules militārā vēsturē nav otra piemēra, kur bez artilērijas sagatavošanas uguns tīktu pārrauta labi nocietināta fronte, vēl pie tam vācu. Pat. 5., 9. un 15. korpusa armijas Francijā, izšaujot miljoniem artilērijas lādiņu, vācu līnijas pilnīgi nespēja lauzt. Divi latviešu strēlnieku brigādes to izdarīja bez artilērijas palīdzības. Latvijas vārdu skandēja visā pasaulē. Beļģu dzejnieks Verhāns kādā savā dzejolī teicis šādus vārdus: (17)

Un mēs pie Verdenas,

Izeras klausāties -

Elpa pat klust -

Kā Latvijas ozoli sasaucas,

- Tie locīties neprot, bet lūzt.

Auzāna izstrādātais uzbrukuma plāns - pārsteiguma kaujā bez artilērijas iepemt un pārraut vācu fronti īstenojās tikai daļēji. I brigādes 1. pulks, kas gāja uzbrukuma galvā, to veica spīdoši. Tikai viens kritušais un viens ievainotais. Viņiem laimējās pilnīgi pārsteigt vācus. II brigādes panākumus var pieskaitīt plkv. Gopperam, kurš ar savu 7. pulku gāja uzbrukuma galvā. Viņš nepieņēma Auzāna izstrādāto pārsteiguma papēmienu nepamanīti izgriezt ejas vācu aizsprosta žogus, jo tik lielu risku tik plašam pasākumam Goppers negribēja pieļaut. Gopperam bija taisnība, viņus atklāj vācu izlūki pirms viņi ir sasnieguši žogus. Vienīgi ātra rīcība izglāba situāciju - viņi pārvarēja žogus bez to griešanas straujā uzbrukumā. Tikai daži desmit ievainoto un kritušo. Gopperam pārmet, ka viņš esot sācis kauju 20 minūtes pirms paredzētā laika. Vai viņš drīksēja gaidīt? Katra nokavēta minūte šādā pasākumā izšķir, iznākumu, kā to pierādīja 6. Zemgales pulks, kas bija spiests nogulties vācu aizsprosta drātīs un zaudēt 26 virsniekus un 750 kareivjus. Vai zemgalieši nebija par vēlu sākuši virzīties, kad kara troksnis jau bija sācies kaimiņu sektorā?

Visumā pirmais pārsteiguma trieciens iz-

devās labi. Vācu līnijas bija pārrautas un panākts dziļš iebrukums. Neveiksmes sākās, kad šo iebrukuma vietu vajadzēja paplašināt un noturēt. Ģen. Misiņa pieprasīto rezervju vietā 23. decembrī, ap pusdienas laiku, no VI Sibīrijas korpusa štaba saņēma sekojošu telegramu: "Rēķināties tikai ar saviem spēkiem!" Sibīriešu strēlnieku 17. un 55. pulkā bija sadumpojušās dažas daļas, kas atteicās iet uzbrukumā. Tas izraisīja paniku galvenajā mītnē, kuŗas rezultātā ģen. Misiņš saņēma pieminēto vēsti. (18.)

Ziemsvētku kauju neveiksmēs lielākā daļa latviešu vēsturnieku vaino krievu nemākulīgo un nespējīgo vadību, kā arī krievu armijas zemās kaujas spējas, kas jo spilgti parādījās pie "Strīdus kalniņa". Bet kuŗa vaina ir nesamērīgi lielie strēlnieku zaudējumi šajās kaujās?

Minēšu tikai dažus redzamākos gadījumus no daudzajiem, kur mūsu virsnieku rīcība jeb akla pakalpība augstākai priekšniecībai sagādāja nāvi daudziem, ļoti daudziem strēlniekiem:

Komplikācijas radīja fakts, ka 2. pulka bataljona komandieris Ozoliņš un 3. pulka bataljona komandieris kapt. Klīnsons neizpildīja pavēli ieņemt Mangāļu nocietināto punktu, bet patvarīgi aizdrāzās pakal 1. pulka daļām uz Skangaļiem un tur apstājās. Tas radīja liktenīgas sekas un smagus zaudējumus 2. bataljonam. (19.)

Apskatot asiņainās 12. janvāra kaujas I brigādes rajonā, kur bojā gāja 3. un 4. pulka lielākā daļa, kā aculiecinieks varu teikt, ka tas notika sekojošu iemeslu dēļ (plkv. lt. P. Dardzāns):

1) 12. Sibīrijas strēlnieku pulkam arī bija pavēlēts iet uzbrukumā 3. Kurzemes pulka labajā flankā, virzienā uz Lielo Kāpu un Grabu ceļu krustojumu. Bet sibīrieši to nedarīja un palika ierakumos sēdot, izrikojot lielu urrā brēkšanu un gaisā šaudīšanu. 3. Kurzemes pulka labais flanks palika neaizsegts no vācu ložmetēju flankējošās uguns.

2) 12. janvāra uzbrukumu ģen. Trikovskis apzīmēja un noteica kā pēkšņu pārsteiguma nakts uzbrukumu bez artilērijas iepriekšējas sagatavošanas. Tā bija pavisam savāda kaujas pavēle. Vispirms, jau nevarēja būt ne runa par nakts uzbrukumu, jo ar pilno mēnesi un skaidrām debesīm nakts bija gaiša, gandrīz kā diena.

3) Pēkšņums un pārsteiguma moments šim uzbrukumam jau nevarēja būt tamdēļ vien, ka kaŗaspēks abās pusēs atradās nepātrauktā kaujas un trauksmes stāvoklī.

4) Otrā un trešā punkta apstākļiem pastāvēt, ģen. Trikovska uzbrukuma pavēli latviešu pulka komandieri bija tiesīgi uzskatīt kā armijai kaitējošu un pat noziedzīgu rīkojumu, un tādēļ tiem bija tiesības no tās izpildīšanas atteikties. Bet šinī gadījumā latviešu pulku komandieriem pietrūka drosmes, lai droši nostātos pret Trikovska pavēli.

Atbildība tādēļ par 3. Kurzemes un 4. Vidzemes pulku lielajiem zaudējumiem, nenoliedzami, krīt uz šo pulku komandieriem plkv. Kalniņu un plkv. Zeltiņu.

Šī 12. janvāra uzbrukumā kritušo skaits sastāda gandrīz pusi no kritušo skaita visā Ziemsvētku un janvāra kauju laikā (no 1916. g. 23. XII - 1917. g. 31. I).

Kaujas lauks Maztīreļa purvā bija sniega balts un līdzens kā galds, un nakts tikpat gaiša kā diena. Purva virsma bez tālskata bija labi pārrēdzama kilometriem tālu. Ievainotos, precīzas un nepārtrauktas vācu ložmetēju uguns dēļ no priekšas un labā flanka nebija iespējams iznest, un tie visi sastinga uz mūžu. Viņi tur palika visu vasaru, jo vācieši nepieļāva viņu aprakšanu. (20.)

Mūsu daudzu virsnieku vājums 1. pasaules karā, tāpat kā otrajā, bija bailes uzņemties atbildību pašiem, tādēļ bez ierunām pildīja priekšnieka pavēles, kaut arī skaidri bija redzams, ka tās ir bezjēdzīgas. Virsnieki vairāk interesējās par savu militāro karjēru un drošību kā kareivju dzīvībām. Kaut arī tā ir rūgta patiesība, tā jāpieņem, jo pierādījumu virkne ir pārāk liela.

Protams, bija virsnieki, kas nepakļāvās krievu štaba untumainām pavēlēm, un atteicās tās pildīt, norādot uz to nepareizību, tā izglābdami daudzu strēlnieku dzīvības. Piemēram, plkv. Vācietis atteicās vest savu 5. Zengales bataljonu marta kaujās pie Ķekavas, jo pavēle bija sastādīta štabā, neiepazīstoties ar patiesiem apstākļiem kaujas laukā, kur uzbrukumu nebija iespējams izvest. (35.) Plkv. A. Auzāns jūlija kaujās atteicās vest savu 7. Bauskas bataljonu neizdevīgos apstākļos dienas laikā pret tikai daļēji saārdītām pozīcijām. Plkv. Goppers - Ziemsvētku kaujās.

Šo virsnieku vārdi ieiet vēsturē kā piemērs, kur kaŗavīru dzīvības ir augstākas par pašu interesēm. Krievu augstākai militārai vadībai šādi latviešu virsnieki nebija patīkami. Tie dabūja izjust cara birokrātijas varu, sevišķi plkv. Vācietis. Krievu ģenerāļi, lai glābtu savu godu, apvainoja latviešu strēlnieku divīzijas vadītāju ģen. Misiņu nemākulīgā kaŗa darbības vešanā. Kaut gan latviešu strēlnieki bija vienīgie, kas Ziemsvētku kaujās guva redzamus panākumus. Ģen. Misiņš par šādu nepamatotu apvainojumu sarūgtināts atstāja strēlniekus.

Ziemsvētku kauju izvērtējumu katrs vēstures pētnieks rakstījis savā izpratnē. Daži domā, ka strēlnieku un brigāžu formēšana esot bijusi kļūda, kas atnesusi latviešiem tikai lielus zaudējumus (Dunsdorfs, Bangerskis).

Patiesībā latvieši I pasaules karā visvairāk cietuši taisni krievu pulkos, un it sevišķi 25. un 29. divīzijās. Ģen. Auzāns lēš, ka krievu daļās toreiz gājuši bojā, apmēram, 35,000 latviešu, bet strēlnieku pulkos Rīgas frontē tikai 3,500 vīru. Par krievu pulkos kritušiem ir ziļīte nedziedāja; strēlnieku pulkos kritušie turpretim latviešu tautai atnesa pasaules slavu. (21.) Vēl šodien latviešu strēlnieku nakts kaujas ir klasisks piemērs kaŗa mākslā. Ziemsvētku kauju rezultāti nebija tie, ko cerēja strēlnieki, ko cerēja tauta. Jelgava palika neieņemta, un Kurzemē vācu okupācija turpinājās. Kādēļ? Kādēļ šīs cerības un sapņi strēlniekiem tika laupīti? Šo kauju bezjēdzīgais no beigums, kuŗa izkārtojums atradās krievu štabu rokās, strēlniekos radīja rūgtumu un naidu pret visu carisko, paverot ceļu komunistu aģitācijai. Ziemsvētku kaujas radīja pagriezienu strēlnieku morālē. Tie neticēja

vairs cara birokrātijai. Daudzi pievērsās komunistu idejai.

Krievu ģenerāļi, kā Trikovskis, lietas gribēja nostādīt tā, ka Ložmetēju kalnu būtu iepēmuši viņi 3. Sibīrijas divīzijas strēlnieki. Tikai Auzāna iejaukšanās šo blēdīgo plānu izjauca. (22.)

Lai raksturotu tā laika stāvokli krievu štābos, sniegsu izvilkumu no ģen. Radko - Dmitrijeva ziņojuma Ziemeļrietumu frontes virspavēlniekam ģen. Kuropotkinam:

"No mūsu ievāktiem materiāliem, spriežams, ka pagaidām no vācu puses nopietni uzbrukumi Rīgas rajonā nav sagaidāmi. Tas sakarā ar nopietnām operācijām vakarfrontē. Jelgavā patlaban novietoti 2 kājnieku pulki, 1 jātnieku, bez tam vēl dažas mazākas papildus daļas. Kopā ar kaujas līnijas spēkiem, tas iztaisa samērā necīgu vairumu, kas vismaz tuvākajā laikā bažas nerada.

Man šķiet, ka jūsu augstajai ekselencei ir zināmi tie apstākļi, kādos mums nākas šē darboties. Grūti viņi ir ļoti. Katrs grib spēlēt izcilus lomu, un es esmu saskaitījis 8 ģenerāļus, kas vēlētos parādīt savas, nekur nederīgās spējas tik tādēļ, lai apmierinātu pārāk plašo patmīlību." (23.)

Ziemsvētku kaujās dažiem šiem ģenerāļiem bija iespēja parādīt savas spējas, un rezultātus mēs zinām. No šīm kaujām izauga jauni strēlnieki. Strēlnieki, kuŗu priekšā pus pasaules sāka lodzīties.

Viņi kāpj no Daugavas zilgas;
Tautas bēdas un ienaidi tos nes.
Viņu briesmās un sūrumā ilgā
Rītos lodzas pus pasaules. (24.)

Visas tautas tos drebot skata;
Un zem viņiem mākoņi elš,
Kur tie jopro kā upe plata
Un kur ar zvaigznēm tiem noklāts ceļš.

Šīs Ziemsvētku kaujas, jeb kā Aleksandrs Grīns tās nosaucis - Dvēseļu putenis ievirzīja jaunu posmu strēlnieku un arī mūsu tautas dzīvē. Šis latviešu strēlnieku kara darbības periods Rīgas frontē noderēja kā sagatavošanās uz lielāku vēsturisku darbību. (25.)

Un tad sākās Juglas kaujas. Latvju strēlnieku, sevišķi, 5. Zemgales pulka varoņu dziesma.

Rīgu aizstāvēja 12. krievu armija, kuŗas sastāvā bija arī abas latviešu brigādes. Uzbrukumu pilsētai uzsāka 8. vācu armija no izejas pozīcijām Baldonē, tikai ar 3 korpusiem (11 kājnieku un 2 jātnieku divīzijām un 2.000 lielgabaliem). Uzbrucēju armiju komandēja ģen. fon Gutjers. Trieciēnam Daugavas dienvidus krastā un upes forsēšanai pretim Ikšķīlei, viņš nozīmēja 4 divīzijas.

1917. gada 19. augustā, plkst. 6:00, vācu artilērija uzsāka viesuļuguni pret krievu pozīcijām Ikšķīles rajonā, sadragājot krievu 136. kājnieku divīzijas pretestību. Jau plkst. 11 vācieši bez traucējumiem uzsāka pārceļšanos pāri Daugavai un nonāca tās ziemeļu krastā. Vācu uzbrukuma galvenais mērķis bija Ropāžu rajons, ar kuŗa sasniegšanu tie cerēja nogriezt 12. armijas atkāpšanos un ielenkt Rīgu. Šos vācu nodomus izjauca latviešu 2. brigādes varonīgās cīņas, aizturot vācu 2. gvardes divīzijas uzbrukumu pie Mazās Juglas. Krievu armijas kaujas spējas bija tik vājas un vispārējais apjukums tik liels, ka armijas vadība izšķīrās par visu

pozīciju atstāšanu dienvidos no Daugavas un arī Rīgas pilsētas izvākšanu. Vācu uzbrukums izraisīja štābos pilnīgu apjukumu. Sākās krievu armijas paniska bēgšana. Tā kā pretinieka trieciēngrupai bija izdevies bez grūtībām iepemt krievu aizsardzības līniju Daugavas labajā krastā, tad uzbrūkošās daļas virzīja tālāk uz otru aizsardzības līniju, kas Ikšķīles rajonā stiepās gar Mazās Juglas krastiem. Sakarā ar to, 19. augusta pēcpusdienā 2. latviešu strēlnieku brigāde saņēma pavēli doties uz Mazās Juglas pozīcijām, kur tobrīd vairs nebija kaujas spējīgu daļu. (26.)

Plkv. J. Vācietis 5. Zemgales pulku novietoja pozīcijās pie Skriptes mājām. Pulka kreisais flanks atradās pie Viliskalna, kur stāvēja 6. Tukuma pulks, bet labais flanks pie Melmugures saskarē ar 8. Valmieras pulku. 7. Bauskas pulks palika rezervē. Vācu armijas galvenais trieciēns vērsās pret zemgāliešu pozīcijām. Tās bija pavirši būvētas, vēl nepabeigtas bez dzelozstieņu aizsprostiem. Pulka aizstāvēšanās iecirknis bija 3 kilometru garš. Tik mazam pulkam, tikai 2 bataljonu stiprumā, pēc J. Vācieša domām, tas bija par lielu, un tomēr zemgālieši 26 stundas cīnījās pret veselu vācu gvardes divīziju, kas bija 6 reiz lielāka, ar spēcīgu artilēriju. Kaut gan vācieši cieta lielus zaudējumus, tie tomēr neatlaidīgāk uzbruka strēlnieku pozīcijām. Par šiem traģiskiem mirkļiem kāds cīņu dalībnieks raksta: Brigādes rezerves bija izlietotas, vajadzēja paļauties vienīgi uz pašu spēkiem. Ķēde pēc ķēdes nāca ienaidnieks mums virsū. Pāri gulošiem vācu līķiem skrēja viņu piedzērušies biedri. Mums sākās visbriesmīgākā kaujas epizode. Darbā laida ložmetējus, rokas granātas, šauteņu laidnes, ēdienu katliņus, akmeņus un dūres. Seit īsti pierādīja latvieši savu drosmi un patstāvību. Dažās vietās strēlnieki savu virsnieku vadībā devās vāciešiem virsū un ar štiku palīdzību atsvieda viņus tālu no mūsu aizžogojumiem. (27.)

Rīgas aizstāvēšanas cīņās vissmagāk cieta 5. Zemgales pulks pie Mazās Juglas. Krita, pazuda bez vēsts un ievainoja, apmēram, divi trešdaļas strēlnieku un četras piektdaļas virsnieku. Tomēr pulks godam izpildīja savu pienākumu, cīnīdamies pret ienaidnieka pārspēku. Ne velti par varonību šajā kaujā ar Juŗa krustiņiem apbalvoja 642 strēlniekus, lielāko daļu no tiem, kas palika dzīvi. Juŗa krustu saņēma arī pulka komandieris Jukums Vācietis. Vēlāk viņš izteicās, ka strēlnieki šajā kaujā esot cīnījušies kā grieķu varoņi pie Termopilām. (28.) Vācu nodoms ielenkt krievu 12. armiju un nogriezt tās atkāpšanos - neizdevās. Latvju strēlnieku 2. brigāde no vācu gūsta izglāba, apmēram, 300.000 12. armijas karavīru, ieskaitot arī 1. latviešu brigādi, kas atradās frontē - Tīrelpurvā.

Strēlnieki,
Latviešu strēlnieki!
Dienu un nakti
Pie Juglas
Traki un melni
Kā čugunā lieti,
Jūs
Vācu lepnumam-gvardiem
Un viņu pārspēkam
Stāvējat pretim. (29.)

12. armijai bija jāatkāpjas uz Cēsu pozīcijām. Vācieši nemaz tik tālu netika, jo dažas to daļas steigā pārsvieda uz rietumu fronti. Nu tiem pietrūka spēka uzbrukuma turpināšanai. Tie sasniedza tikai Inčukalna - Allažu - Mālpils - Suntāžu līniju. (30.) Vēl strēlniekiem notika nelielas sadursmes un kaujas Nītaures, Mālpils un Siguldas rajonos. Ar šīm kaujām tad arī noslēdzās strēlnieku kauju pirmais posms, kurā latvju tautas pašapziņa pēc ilgiem nebrīvības gadiem pacēla galvu.

Latvju tauta apzinājās, ka viņa var prasīt savu tiesu un daļu. Latviešu Nacionālā padome savā 1917. gada 30. novembra sēdē, Valkā, izstrādā un pieņem Latvijas neatkarības rezolūciju. (31.)

Ar to tad sākas cīņa par Latvijas tautas brīvību, ko bija ievadījuši strēlnieki ar savām kaujām. Strēlnieki, kam Jānis Akurāters veltīja šo dzeju:

Tu, kas Nāves salā dusi,
Daugava kur rāma plūst,
Tu, ko slava papēmusi
Tīrelpurvs kur neizžūst.
Strēlniek, tavas cīņas svētās
Tautā nebeidzami degs.
Tavas gaitas apmirdzētās
Aizmirstība neapsegs.
Strēlniek, tavu vārdu aijā
Latvju lūpas, latvju sirds.
Tautas ceļā mūžīgajā
Tavas saules zīme mirdz.

Ja arī strēlnieki toreiz neizgāja cīņā par neatkarīgu Latviju, par savu valsti, viņi tomēr intuitīvi izjuta, ka viņu cīņa un viņu upuri kalpos latviešu tautai. (32.)

Latviešu strēlnieku pulki ievērojami sekmeja latviešu nacionālo lietu, ko pietiekami uzskatāmi ietvēris 5 punktos Jēkabs Dzenis, L. K. O. K. -

1) Apturot ienaidnieka uzbrukumu 1915. g. Rīgai, apstājās arī lielā bēgļu straume uz Krieviju.

2) Strēlnieku panākumi kaujā modināja pašapziņu kopdarbībai.

3) strēlnieku varoņdarbi izcēla pasaules skatījumā latviešu tautas vārdu un spējas.

4) Pagaidu valdībai, prasot Latvijas valsts atzīšanu miera konferencē, Parīzē, 1919. gadā bija dibināts pamats aizrādīt uz strēlnieku nopelniem Sabiedroto labā.

5) Strēlnieku izcilās karavīru spējas un varoņgars izaudzināja latvju tautai drošsirdīgus tēvijas sargus. (33.)

Sajā pirmajā strēlnieku darbības posmā parādās latvietis, kas izkāpis no gadu simteņu miega, atraisījies no ļaunā burvja varas (vācu muižniecības), tagad prasa savai tautai tiesu un daļu. Latvietis jūt spēku. Un šī spēka varenības apņemts, viņš ieiet savā otrā vēstures posmā - cīņā par brīvu Latviju.

Nebeigs cīnīties Latvijas dēli!
Ellē pašā tie gatavi nokāpt,
Droši sist ar dūri uz galda,
Prasīt Latvijas tiesu un daļu. (34.)

Gadu plūsmā laika putekļi vēl nav spējuši izdzēst to spožumu, ko strēlnieki ienesa mūsu tautas vēsturē. Lai arī kā dažas mūsu politiski militāras grupas centās un vēl šodien cenšas savu mazvērtību slēpt strēlnieku nomelnošanā un savu nopelni slavinašanā -

strēlnieku vārds tautai ir svēts vārds.

Latvju strēlnieki ienesa latvju tautā ne tikai jaunus laikus, bet veselu spožu laikmetu.

A. MEMENIS.

Vēres:

17. "Strēlnieks", 1967. g. 12. lpp.
18. "Strēlnieks", 1974. g. 208. lpp.
19. "Strēlnieks", 1974. g. 209. lpp.
20. "Strēlnieks", 1974. g. 209.-210. lpp.
21. "Strēlnieks", 1967. g. 55. lpp.
22. "Strēlnieks", 1967. g. 55. lpp.
23. Latvju Sargs, 1927. g. 27. jūl.
24. A. Čaks, Mūžības skartie, 412. lpp.
25. Plkv. J. Vācietis "Latviešu strēlnieku vēsturiskā nozīme."
26. V. Bērziņš un J. Ruberts "Pirmais virspavēlnieks".
27. "Latvju strēlnieks", 1917. g. 6. sept.
28. V. Bērziņš un J. Ruberts "Pirmais virspavēlnieks".
29. A. Čaks Mūžības skartie, 29. lpp.
30. Alberts Kalniņš, "Ienaidnieku puse", Strēlnieks, 1972. g.
31. A. Klīve, "Brīvā Latvija".
32. A. Silde, "Latvijas vēsture", 54. lpp.
33. J. Dzenis "8 zvaigznes un to atmirdza", Strēlnieks, 1967. g., 47. lpp.
34. K. Skalbe, Veļu laikā.
35. V. Bērziņš un J. Ruperts, "Pirmais virspa vēlnieks", 40. lpp.

LATVIJAS NĀKOTNES VĪZIJA.

Ievads.

Man šī tema liekas ļoti piemērota 18. novembrim, jo manā uztverē šo dienu svinēt ir nozīmīgi tikai, ja tajā uzsveram Latvijas nākotnes iespējas. Šī diena simbolizē labāk kā jebkāda cita, kas Latvija reiz bija un kas Latvija reiz būs. Tā ir ne tikai pierādījums mūsu spējām, bet arī iedvesmojums, kas devis spēku mūsu tautai izturēt visus garos gadus kopš Latvijas nelikumīgās iekļaušanas Padomju Savienībā. Brīžiem situācija likusies gandrīz vai bezcerīga. Kad brīvība sabradāta, kad mūsu tauta cietusi milzu zaudējumus, kad mūsu valoda apdraudēta un zeme postīta, nav bijis viegli uzturēt cerību vispār par kādu Latvijas nākotni, pat par mūsu tautas un, jāsaka arī par pašas zemes, pārdzīvošanas iespējām. Un tomēr no cerības un saviem brīvības centieniem neesam atteikušies. Mūsu sīkstums, kas lielā mērā balstās uz brīvības idejām, ko simbolizē 18. novembris, ir bijis apbrīnojams. Bet te nerunāju par trimdas latviešiem vien, pat ne galvenokārt, jo īstā neatlaidība ir atrodama LATVIJAS latviešos.

Viņi ir tie, kas mūsu brīvības sapni ir uzturējuši dzīvu pat visbezcerīgākās dienās un apstākļos, kad viņu pašu personīgo identitāti ikdienā apdraud necilvēcīga, bezcerības sistēma un rusifikācija. Nu beidzot pats režīms ir bijis spiests atzīt savu neveiksmi un grožus mazliet brīvāk palaist, un mums mazliet vieglāk savu Latvijas nākotnes vīziju saredzēt. To neesam varējuši teikt nevienā iepriekšējā 18. novembrī!

Izšķiršanās iespējas.

Mana Latvijas nākotnes vīzija, drošvien, neatšķiras daudz, ja vispār, no jūsējās -

jo kurš īsts latvietis nesaredz savā vīzijā BRĪVU LATVIJU? Tāda ir mana vīzija un no- teikti arī jūsu. Atšķirības gan varētu būt, kā mēs katrs saprotam šo jēdzienu, jo tas ir abstrakts un relatīvs. Lai mūsu vīzija būtu konkrētāka, vieglāk saredzama un satverama, lai tā līdzētu izvērtēt notikumus Latvijā, lai tā būtu ikvienam viegli pārnesama prak- tiskā darbā un lai darba atsevišķiem aspek- tiem varētu nospraust prioritātes, mans for- mulējums balstās uz dažādām IZŠKIRŠANĀS IES- PĒJĀM. Brīvība nav nekā, ja tā nav izšķir- šanās. Tā sastāv no iespējām izšķirties par mūžības un par ikdienas jautājumiem - kā dzī- vot, ko domāt, kam ticēt, ko lasīt, kā savu nākotni veidot, ar ko tikties, kur mācīties, kur strādāt, kur dzīvot, kur atvaļinājumu pa- vadīt. Šādas izšķiršanās iespējas ir sadalā- mas 2 kategorijās: grupas izšķiršanās iespē- jās un individa izšķiršanās iespējās. Pirmā kategorija attiecas uz jautājumiem, kas skar kādas grupas eksistenci, respektīvi, latvie- šu tautas eksistenci. Otrā kategorija attie- cas uz jautājumiem, kas skar kāda individa eksistenci, respektīvi, individuālo brīvību. Kaut bieži runājam par tiesībām, esmu tieši prātu izvēlēties lietot jēdzienu "iespējas", jo tas plašāks, sevī ietver jēdzienu par tiesībām, un tematam vispār piemērotāks. Daž- kārt ir iespējas darīt to, kas tiesībās nav paredzēts! un kā drīz redzēsiet, iespējas iz- šķirties ir praktisks veids, kā definēt mūsu parastos jēdzienus par brīvu, neatkarīgu, de- mokratisku un suverēnu valsti.

Grupas izšķiršanās iespējas.

Vispirms, par grupas izšķiršanās iespējām. "Brīva Latvija" šai sakarībā nozīmē, ka lat- viešu tautai Latvijā ir visas un vienīgas ie- spējas noteikt par jautājumiem, kas izšķir- tās būt vai nebūt, t. i., par imigrāciju, par valodu un par ekoloģiju Latvijas terri- torijas robežās. Ja latviešiem ir noteikšana par to, kas var viņu terri- torijas robežās dzīvot, kāda šajās robežās ir sazināšanās valoda un kāda ir Latvijas vide, tad latviešiem ir ko- pējas izšķiršanās iespējas par jautājumiem, kas skar viņu tautisko esamību. Tās ir manas vīzijas minimālās un izšķirošās sastāvdaļas. Pēc tam nāk svarīgās sastāvdaļas par dzīves kvalitāti, kurās ieskaitāmas likumība un kārtība, izglītība, kultūrālā un tautsaimniecī- kā dzīve. Mēs šādā veidā pārvēršam abstrakto jēdzienu par "brīvu Latviju" konkrētos mēr- ķos un konkrētās mērāuklās, pēc kurām izvēr- tēt mūsdienu straujos, ļoti komplicētos un dažkārt mulsinošos notikumus Latvijā un Pa- domju Savienībā.

TABULA A

IZŠKIRŠANĀS IESPĒJU ASPEKTI.

POLĪTISKAIS STĀVOKLIS	Imigrācija	Valoda	Ekoloģija	Lik.un kārt.	Izglītība	Kult.	Tauts.
"Absolūta" neatkarība	95	90	60	80	80	70	60
Finlandizācija	95	90	60	75	80	70	50
Demokrat. tautu federācija	85	85	50	70	75	70	45
PSRS satelītvalsts	90	85	50	50	65	60	30
Pārkārtota PSRS	20	50	50	45	40	50	25
Atklātuma PSRS	15	40	30	35	30	40	20
DAĻĒJI destalinizēta PSRS	10	30	15	10	20	25	15
Stalinizēta PSRS	0	20	0	0	15	15	10
PSRS Autonoms rajons	0	10	0	0	10	10	0
Tautas izsūtīšana	0	5	0	0	5	5	0

Polītiskie stāvokļi.

Kā vissliktāko polītisko stāvokli, kurā tautai būtu ļoti maz iespēju saglabāt sevi kā tautu uzskatu to, kad visu latviešu tau- tu, līdzīgi čečepiem, ingušiem, kalmiķiem, Volgas vāciešiem un Krimas tatāriem, pār- vietotu no savas terri- torijas uz kādu tālas nomales PSRS daļu. Kā labāko situāciju un kā savu nākotnes vīziju uzskatu to, kad lat- viešiem būtu suverēnas valsts iespējas, bez tādiem spiedieniem, kādi, piemēram, patlaban ierobežo Somijas neatkarību un no kā izcē- lies jēdziens "finlandizācija" - kaut taga- dējos apstākļos tas būtu mums vairāk kā pie- ņemams stāvoklis. Bet starp debesīm un elli ir daudz kāppu un būtu vēl vairāk, ja tabulā uzrādītu daudzās gradācijas, kas iespējamas tautu demokrātisko federāciju un satelītvals- tu veidojumos un statusos. Tabulā esmu uzrā- dījis gradācijas tikai PSRS attīstībā, jo tā patlaban ir visaktuālākā. Tagadējo stāvokli dēvēju par "DAĻĒJI destalinizētu", jo kaut visekstrēmākās Staļina laika parādības tagad ir izzudušas, Staļina gars vēl dzīvs un Sta- ļina izveidotā valsts kontroles un terrora aparatūra vēl arvien pastāv. Īstā "atklātuma" PSRS būtu tad, kas šis gars un šī aparatūra būtu izskausti. Un par "pārkārtotu" PSRS mēs varētu uzskatīt tādu, kurās ekonomijas sistē- mā pūstu brīvā tirgus vēji.

Izšķiršanās ierobežojumi.

Kā redzat, no maniem novērtējumiem, savā Latvijas nākotnes vīzijā neuzskatu, ka mums būtu absolūtas izšķiršanās iespējas par šiem jautājumiem. Šodien pat ASV, pasaules varenā- kai valstij, tādas nav. Pasaules dažādās vals- tis tagad ir ļoti atkarīgas cita no citas, sevišķi tautsaimniecības un ekoloģijas jautā- jumos. Un nākotnes pareģojumi norāda uz vēl ciešāku savstarpēju atkarību. Arī kultūras jautājumos neviena ne-angļu-sakšu valsts ne- jūtas droša no angļu-sakšu kultūras un valo- das "draudiem". Domāju, ka mūsu gadījumā būtu nereāli likt lielākas cerības. Tāpēc arī esmu licis vārdu "absolūta" pēdipās. Mani novērtē- jumi varētu būt pat pārāk optimistiski.

Garš ceļš līdz vīzijas sasniegšanai.

Tabulā varam redzēt, ka jāiet vēl garš ceļš, lai sasniegtu nākotnes vīziju. Vispirms, apskatīsim 3 izšķirīgas sastāvdaļas - imigrā- ciju, valodu, vidi. Lielākais mums pozitīvais pagrieziens notiktu tad, kad Latvija izklūtu no PSRS un pārietu satelītvalsts stāvoklī. Varam viegli saprast, kādēļ šāda maiņa ir tik pievilcīga un kādēļ par to iestājas dažs labs mūsu lietpratējs. Viņu pamata arguments ir: mūsu tautai vislielākais drauds patlaban ir

pārkrievošana, ko veic milzīgie imigrantu plūdi Latvijā; izkļūšana no tagadējās PSRS ir mūsu labākais glābiņš no nacionālas appludināšanas; valodas stāvokli mēs arī varētu tad krietni uzlabot, bet proporcionāli uzlabojums no "atklātuma PSRS" uz satelītvalsts statusu nebūtu tik liels ekoloģijas ziņā, jo jādoma, ka galvenie uzlabojumi notiktu "atklātuma" un "pārkārtotā" PSRS un ka latviešiem pašiem nebūs daudz lielāku iespēju lemt par lietām, kas ietekmē Latvijas vidi. Izglītības ziņā arī liekas, ka proporcionāli lielākais uzlabojums rastos ar pāriešanu satelītvalsts kārtā, bet likumības, kārtības un tautsaimniecības ziņā ar pāriešanu kādā demokrātiskā sistēmā. Kultūras jautājumos uzlabojumi būtu gluži dāki bez tik asiem pagriezieniem.

Mūsu stratēģiskā izšķiršanās un notikumu izvērtēšana.

Šī modeļa pamata pieņēmums ir, ka mūsu nacionālās intereses ir cieši saistītas ar PSRS atbrīvošanu un pārvēršanu demokrātiskā iekārtā. Šodien mums nav vērts prasīt, vai tiešām kautkas PSRS mainās. Nav vairs runa par maiņu iespējām, bet gan par pašām maiņām, kas jau notikušas un notiek, un par cik tās skāp mūs, cik tālu šis process ies, kur tas novedīs un vai tas pēkšņi neapstāsies. Un kas nāks pēc tam? Reins Taagepera raksta AABS biļetenā: "Vēsture Austrumeiropā sākusi kustēties uz priekšu daudz ātrāk kā esam pieraduši." Mēs vēl nespējam orientēties jaunajos apstākļos, nezinām kā reaģēt uz notikumiem, pat nespējam par tiem laicīgi uzziņāt.

Visos pēckara gados mums apstākļi nav bijuši tik labvēlīgi kā tieši tagad. Liekas, ka Gorbačovs liek visu naudu uz savu atklātuma un pārkārtošanās politiku, ko turpmāk apzīmēšu tikai kā A un P politiku, un ka nav sev atstājis atkāpšanās iespēju. Viss viņa prestīžs Padomju Savienībā un visur citur pasaulē saistīts tikai ar to. Izņemot, ja Gorbačovu pēkšņi gāž, domāju, ka A un P politika ir paliekoša, bet bez skaidri saredzamām sekām un vēl arvien misterioziem gala mērķiem - vai Gorbačovs cenšas nostiprināt esošās varas pozīciju, kas liekas vistīcāmākais variants, vai pārvērst Padomju Savienību īstā, modernā demokrātijā. Iekšējās pretestības dēļ, pat ja viņa mērķis ir demokrācija, viņam jārikojas it kā nebūtu. Bet vai mums svarīgi kāds A un P politikas mērķis? No vienas puses ir svarīgi, jo tas lielā mērā iespaidotu mūsu rīcību. Bet, ja mēs to balstām uz negatīvo pieņēmumu, ka viņa gala mērķos neietilpst ne demokrācija, ne brīva Latvija, tad īstenībā jautājums nav tik svarīgs, jo, ja šis pieņēmums izrādītos nepareizs, mūsu rīcība vēl arvien būtu saskaņā ar mūsu nacionālām interesēm. Ja mēs pieņemtu pretējo, tad loģiski iznāktu, ka mums nevajaga pārāk censties aizstāvēt mūsu nacionālās intereses, ka vajaga pagaidīt un viss būs labi, ja vien Gorbačovs uzvarēs. Bet ja šis pieņēmums izrādītos nepareizs, ko tad?

Tagad apskatīsim kādā ziņā mums A un P politika patlaban ir praktiski labvēlīga kopējām un individu izšķiršanās iespējām. Tā jau tagad uzlabojusi sazināšanās iespējas Latvijā un pāri robežām (apciemojumi, telefoniska sazināšanās, laikraksti, grāmatas, skaņu kasetes, video lentes, vēstules, radio). Tā jau tagad devusi iespēju aizpildīt dažas baltaš lapas mūsu vēsturē, un tas veicina jau-

natnes lepnumu par savu tautu un tautas kopējās identitātes izjūtu. Tā jau tagad devusi iespēju sākt aizsargāt un censties atgūt latviešu valodas statusu. Te jāpiezīmē, ka prasības nav tik stipras kā berkļaviešiem, par ko viņus savā laikā "iztīrīja". Tas ilustrē nepieciešamību uzmanīgai "solī pa solim" pieejai, kas patlaban jākopj. Un A un P politika jau tagad uzlabojusi iespējas iestāties par Latvijas dabas aizstāvēšanu un vaicāt, kas par jēgu Latvijas straujai, nemitīgai industrializācijai.

Bet nesajūsmināsimies pārāk! Pirmkārt, nupat minētais tikai sākums vien ir, tāda taustīšanās un, kaut reāla, līdz šim bez konkrētiem panākumiem mūsu stāvokļa uzlabošanā. Otrkārt, atcerēsimies Gorbačova kundzes šovinistisko norādījumu latviešu bērniem uzlabot savu krievu valodu līdz viņas nākošās ciemošanās reizei, un Čebrikova, Čekas galvas, brīdinājumu, lai neviens pat nedomā par kaut ko tādu, kas traucētu internacionālās vienotības nostiprināšanu, respektīvi, PSRS nostiprināšanu. Treškārt, iegūmēsim, ka ne glastnost, ne demokrācija nav PSRS oficiāli formulēti kā mērķi paši par sevi, bet gan kā līdzekļi (es citēju) "mūsu mērķu sasniegšanai", t. i. viņu mērķu sasniegšanai un sociālisma, t. i., komūnisma un partijas pozīciju nostiprināšanai. Iegūmēsim arī, ka līdz šim Gorbačovs publiski nav deklarējis vai pat licis manīt, ka viņa plānos paredzētas vispār kādas nacionālas iespējas latviešiem vai kādai citai no PSRS pakļautām tautām. Pārsteigtu, ja būtu, jo tas būtu galīgā pretrunā ar Krievijas vēsturisko ekspansijas politiku. Mēs būtu naivi, ja domātu citādi, un mums šādu plānu varbūtība jāizslēdz no kalkulācijām, kamēr nav konkrētu pierādījumu pretējam. Padomju pārstāvji arī publiski deklarē, ka padomju demokrācija nav rietumu demokrācija. Ceturtkārt, ievērosim, cik uzmanīgi pats Gorbačovs lavījās cauri A un P politikas pretinieku mīnu laukiem nesenajā partijas kongresā. Uzbruka reakcionāriem, bet arī Jeltsinam, kas izrādījis pārāk lielu nepacietību par lēno progresu uz atklātumu un pārkārtošanos un pirms nedēļas atlaists no sava Maskavas rajona sekretāra posteņa un tagad kārtīgi izlamāts. Ar Staļinu arī apgājās uzmanīgi - nosodīja viņa ārprāta represijas, bet runāja tikai par upuru tūkstošiem, ne miljoniem, un atzina lauksaimniecības kolektīvizāciju kā labu. Tomēr tai pašā laikā MASKAVAS LAIKS publicēja interviju ar Sacharovu, kurš liecināja par miljoniem upuru Staļina laikā... Vai te neiznāk divi soļi uz priekšu, viens atpakaļ un tad tāds kā pussolītis uz priekšu?

Mums arī jābūt apdomīgiem un nepārsteidzīgiem, bet mērķtiecīgiem un neatlaidīgiem, kopjot pašiem savu "solī pa solim" politiku. Visa Staļina laika represiju un vajāšanas aparatūra pastāv. Nekādas institucionālas maiņas Padomju Savienībā nav notikušas. Iegūmēsim labi Jāņa Rožkalna teikto, ka Čeka ir totālā karā ar tautu!

1987. gada 18. novembris.

Ļoti grūts jautājums saistās tieši ar šodien, 18. novembri, Latvijā. Kaut Helsinki '86 grupa, kas bija lielā mērā atbildīga par demonstrāciju sasaukšanu 14. jū-

nijā un 23. augustā, neaicina tautu 18. novembrī demonstrēt pie Brīvības pieminekļa, tur šodien tomēr demonstrācija ir paredzēta. Un es jums jautāju - vai ir vēlams, ka tā notiek? Varētu būt baiga asins izliešana.

Atbilde nav viegla, bet, manuprāt, tai jābūt pozitīvai. Pretējā gadījumā pārtrūktu 14. jūnijā iesāktais un 23. augustā turpinātais nacionālais pavediens, kas mūsu pašapziņu tā cēlis. Būtu dzēsts precedents demonstrācijām, kas būtu zaudējums brīvības lološanai Latvijā un PSRS. Latvija izkristu no rietumu preses uzmanības loka, kurā to iecēla iepriekšējās demonstrācijas. Secinājumi un sūdzēšanās par glastnost trūkumu Latvijā nekādā gadījumā neatsvērtu ziņas par tautas prasībām šai nozīmīgajā dienā. Demonstrācijas nenotikšanu varētu arī nepareizi izskaidrot, sakot, ka mazais skaits agrāko karstgalvju tagad nomierinājies, neatrodot sekotājus tautā. Tātad demonstrācija būtu vēlama, bet tā saistīta ar risku, ka notiks asiņaina izrēķināšanās uz vietas un vēlāk sekos citas represijas pret atsevišķiem individiem, pret mūsu tautu kā tādu un pret vienu otru, mums varbūt pat samērā labvēlīgi noskaņotu, varas pārstāvi Latvijā, ko vainotu par nepietiekamu modrību un varbūt par vēl ko nopietnāku. Lai risku mazinātu, bet demonstrāciju tomēr varētu apzīmēt par sekmīgu, jābūt 4 priekšnoteikumiem.

Pirmkārt, demonstrācijai jābūt mierīgai, lai nedotu ieganstu varas orgāniem izrēķināties un Maskavai vēlāk pievilkt grožus. Te, saprotams, nevaram izslēgt varbūtību par čēkas izkārtotām provokācijām.

Otrkārt, tai jābūt skaitliski iespaidīgai tieši tāpēc, ka ir jau paskaidrots, ka tos, kas piedalīsies demonstrācijā, uzskatīs kā tādus, "kas ir pret mūsu socialistisko iekārtu". Tā ir laba izdevība bez kādiem saukļiem vai pat plakātiem mierīgi parādīt, cik ļoti daudz tādu cilvēku ir. Iespaidīgs skaits ir svarīgs arī, lai neviens nevar teikt, ka tur bija tikai nenozīmīga saujiņa cilvēku.

Treškārt, tai jābūt ar kautkādam prasībām augstākai Latvijas un PSRS vadībai un rietumiem un kas atklātuma vārdā nodotas arī Latvijas un rietumu presēm. Prasībās būtu piemēroti atbalstīt Gorbačova A un P politiku un, kā saka, "no apakšas" prasīt tās pilnīgāku un straujāku iedzīvināšanu Latvijā un Baltijā vispār. Šāda demonstrācija un prasība būtu bez precedenta un nekādā veidā uzskatāma kā uzbrukums tagadējai iekārtai.

Ceturtkārt, jābūt klāt rietumu preseī, lai rietumi būtu informēti par notikumu un lai vismaz daļēji čēku atturētu no pārmērīgas reaģēšanas vai, ja tas neizdodas, to dokumentētu pasaules priekšā. Vēl labāk, ja ASV kongresmaņi un citi rietumu parlamentārieši tur būtu klāti!

Nevēlams prasības.

Te vēlos mazliet atkāpties no temata un pieminēt vismaz divas prasības, kas dažkārt minētas, bet, manuprāt, nav uzstādāmas. Šinī brīdī nebūtu gudri prasīt Latvijas neatkarības atjaunošanu. Tāda prasība varētu pārāk viegli izsaukt 3 mums ļoti nelabvēlīgas reakcijas: pārāk centīgu izrēķināšanos no vietējiem kontroles orgāniem Latvijā; pastiprinātu opozīciju A un P politikai; un Gorbačova grožu pievilksanu Latvijā, lai sargātu

savu politiku no eventuāliem uzbrukumiem. Otra prasība, ko nevajadzētu uzstādīt, ir prasība par izstāšanos no PSRS vai par tautas nobalsošanu par izstāšanos. Tā man liekas naiva un pret mūsu nacionālām interesēm, jo ar šo prasību atzītu Latvijas iekļaušanu PSRS kā likumīgu. Latvija nekad nav PSRS iestājusies, un juridiski nav daļa no tās. Tad - kā mēs varam prasīt no tās izstāties?

(Turpmāk beigas)

VALDIS LIEPIŅŠ.

• Runa 1987. gada 18. novembrī, Kalamazū.

LATVIJAS PIEDZIMŠANA.

Rīts,

Ausmas gaišās strēles
austrumus sārto
un gaismo.

Kā sārtākās ogļu kvēles,
saule kāpj koku
galotnēs.

Zeme dreb.

Sauli apsedz dūmi.

Kaņavīriem sejās spīts
un krūtīs svēta ticība:

Nesalauztais senču gars būs kūmi

L a t v i j a i!

Ne pa ziedu pilnām ārēm,
saules apmirdzētām takām,
līdzī zilspārnainām spārēm
B r ī v e nāca.

Kaņa ugunīs un liesmās,
sievu asarās un vaidos,
vīru asinīs un liesmās

Vīpa dzima - L a t v i j a!

B r ī v ā L a t v i j a!

ELLA ANDERSONE.

JĀPIESAKA PROJEKTI.

Latviešu Fonda padome ziņo, ka 1988. gadā latviešu kultūras un audzināšanas pasākumiem fonds ir paredzējis piešķirt pabalstus vismaz \$ 45.000 apmērā.

Līdzekļus piešķir Latviešu Fonda dalībnieki, rakstveidā nobalsojot par iesniegtajiem projektiem. Nelielu daļu, jeb, tā saucamo, sēklas naudu piešķir fonda padome.

Latviešu Fonds pieņem izvērtēšanai un atbalsta pasākumus, kas kalpo latviešu tautas vajadzībām: latviskā izglītībā un audzināšanā; mākslā un daļamatniecībā; zinātnes disciplīnās, kas saistītas ar latviešu zemi un tautu; un citādos kultūrālos pasākumos, kam noēime un vērtība latviskajā dzīvē. Fonds nepiešķir līdzekļus latviešu politiskā darba atbalstam, latviešu saimniecisko pasākumu pabalstam vai zinātniskam darbam, kam nav tiešu saistību ar latviešu tautu un zemi. Tāpat fonda līdzekļi nav piešķirami stipendijām un ceļa naudām uz konferencēm un sanāksmēm.

Piešķirumi pieprasāmi līdz 1988. gada 15. martam. Tuvāka informācija un projektu pieņemumu veidlapas pieprasāmas Birutai Abulai, 702 North 7th Street, Cambridge, OH 43725, U. S. A., tel. 614-439-4226. B. A.

ZIEMSVĒTKI ABRENĒ.

Bez lielas plānošanas un gatavošanās šogad abi ar sievu devāmies uz Franciju, lai Ziemsvētkus pavadītu Abrenē un pēc tam pāris dienas Parīzē, apskatot vismaz dažus no daudzajiem muzejiem. "Air Canada" mūs, vēl pa daļai samiegojušos, izlaida Degolla lidlaukā, ziemeļos no Parīzes. Tā kā vilciens uz Tūru atiet no Austerlicas stacijas, devāmies turp ar publiskiem satiksmes līdzekļiem. Divas reizes bija jāpārsēžas. Priekšsvētku laika dēļ vilciens bija pilns un vienam no mums sēdvietu neizdevās dabūt, kamēr atpakaļ braucot bija pat brīvas vietas.

Tūrā sazinājamies ar Abreni un lūdzām atbraukt mums pretī. To arī mums apsolīja, tiklīdz mašīna atgriezīsoties no veikala. Pārmaļpus stacijas restorānā dzerot kafiju un vīnu, sagaidījām Pēteri, kurš mūs droši nogādāja ceļojuma gala punktā - Abrenē.

Mūs sirsnīgi saņēma Abrenes jaunie darbinieki, paņēma kofeļus un laipni aicināja uz mums sagatavoto istabu. Piekodināja ilgi nekavēties, bet nākt lejā, jo vakariņas esot jau gatavas. Pēc sātīgām un siltām vakariņām lūdzām kādu no meitenēm mūs iepazīstināt vismaz ar centrālo pils daļu, lai nākamajā rītā mēs neapmaldītos.

Virtuve, protams, bija centrāla vieta. Tur viss notika. Galvenās zāles kamīnā lielās šķīlas deva gaišu liesmu un patīkamu siltumu. Arī bāra istabā kurējās kamīns. No garā ceļojuma noguruši, drīz devāmies uz savu istabu, kas bija neparasti liela, augstiem griestiem un apgādāta ar nepieciešamām mēbelēm, ieskaitot gluži jauno gultu. Par siltumu telpā gādāja elektriskais sildītājs.

Otrā dienā ieradās Lediņu un Grašu ģimenes un vēl daži citi. Rosme pieauga, un tiem, kas pirmo reizi bija Abrenē, tika parādīta sevišķa uzmanība, izrādot pils dažādās telpas un norādot uz to funkcijām nākotnē. Pēc tam, uz savu roku, devāmies iepazīties ar pils ārpusi, lielo parku un citām ēkām.

Pieminot vārdu "pils" es aizvien stādījos priekšā masīvu celtni maziem lodziņiem, biežām sienām, kas simbolizē spēku un varu. Abrenes pils tomēr ir pavisam citāda. Tā ir atklāta, viegla un gracioza, apgādāta ar daudziem logiem, tornīšiem un vairākām ieejām. Visur redzami smilšakmeņi kalti rotājumi un mistiskas figūras. Jau no tālienēs liekas, ka pils aicina, ielūdz iepazīties un sola patīkamu atpūtu. Galvenās ieejas no ārpusē un iekšpusē gaumīgi veidotas un bagātīgi dekorētas. (Sk. 22. Zālē zālē ar kolonām abos galos un lieliem logiem ir gaiša un iepriecinoša. Bibliotēkā visapkārt ir brūni koka paneļi un plaukti. Šo telpu patlaban uzpoš un sagatavo grāmatu uzpēšanai.)

Ap šīm galvenajām telpām it kā pieglaudušās ir pārējās telpas. Ka šeit ir bijusi bērnu nometne, to skaidri var redzēt, ja apskata tās istabas, kuŗas nav tīrītas, mazgātas, krāsotas un uzpostas ar latviešu jauniešu čaklajām rokām. Patiesi jābrīnās, cik daudz var paveikt tik īsā laikā. Gaumīgus un interesanti konstruētus kamīnu ielikteņus pelnu uzkrāšanai un malkas noturēšanai ir izgatavojis Pēteris Friedītis.

Abrenē āra temperatūra svārstījās starp 5 - 10° C. Reizēm bija apmācies un lija. Pastaiga pa parku un mežu saulainajā dienā ļāva fantazēt par mežonīgo skaistumu vasarā un plānot kā to visu pārveidot un papildināt tā, lai daba neciestu un cilvēkam būtu ērti. Ceru, ka latviešiem netrūks izdomas, ne arī čaklu darba roku.

Ziemsvētku vakarā lielajā zālē pie dekorēta galda visi Abrenes viesi un darbīgā saime baudīja šim vakaram speciāli sagatavotu mielastu. Kamīnā sprēgāja lielas malkas šķīlas, bet eglītē dega gaišas svecītes. Pie galda valdīja sirsnība, viesmīlība un skanēja dziesmas. Neskatoties uz to, ka gandrīz visi bija mums sveši, mēs jutāmies kā viena liela darbīga saime, kas priecājas par padarīto un plāno nākotnē veicamo.

Skatoties no Abrenes, jutām, ka tā nav atvēršanās uz visiem laikiem. Bijām lepni uz latviešu trimdas saimi, kuŗai tagad senās kultūras zemē - Francijā ir vieta, kur latvieši varēs turpināt kopt un veidot savu latvisko kultūru. Pārī zemēm, pārī jūrām nāks darbīgas rokas, nāks gaišas domas un atbalsts, Abrenes gaišā pils kļūs vēl gaišāka!

Vēlam visiem Abrenes darbiniekiem laimīgu Jaungadu un sirsnīgi pateicamies par Ziemsvētku viesmīlību.

L. un H. VILKS.

NEKROLOGS?

Sic transit gloria mundi - tā aiziet tā pasaules godība.

Savā 20 gadu ilgā skriešanas karjērā nekad vēl nebiju pienācis pēdējais. 10. janvārī, Pīterboro gadskārtējā pusmaratonā, šo izcilo sniegumu tomēr godam nopelnīju. Jau pēc viena kilometra paliku pēdējais: viena maziņa, knapi piecas pēdas garā sieviņa sīkiem solīšiem man aiztipināja garām. Paliku viens (it is so lonely at the bottom).

Pagājušā gadā "nolauztā" mugura un iemaitātie kāju nervi lika sevi nepatīkami manīt. Prāts vēl kā jaunam kumeļam, sirds kā pulkstenis, plaušas kā plēšas - kājas pagalam - fiziski nespēju tās ātrāk kustināt!

Sākot ar 8. km mani jau pavadīja St. John's ambulance. Laikam, cerēja, ka izlaidīšu garu, un viņiem būs darbs. Aiz tās dzeltenais skolas autobuss, kas savāca pa ielu stūrīem izvietotos jauniešus, kuŗi, salā un vējā drebinādamies, rādīja skrējējiem ceļu. Ar manu ierašanos viņu darbs izbeidzās, un, siltā autobusā sēdēdami, tie varēja noskatīties, kā bārdains vecis cīnas ar likteni. 18. kilometrā laipns policists piedāvājās mūs izvadīt cauri tagad jau diezgan dzīvai satiksmei. Tā, policijas mašīnas, ambulances un dzeltenā autobusa pavadīts, noskrēju pēdējos kilometrus...

Skrējienā pavadītais laiks (skaitļus neminēšu) garantē man pēdējo vietu jebkuŗā sacensībā nākotnē un skaidri rāda, ka tā nav sagādāšanās, vienkārša neveiksme, bet gan mana pašreizējā fiziskā stāvokļa patīess atspoguļojums. Un tas ēdās! La comedia e finita - Kumēdijai beigušies? Kas to lai zin?

Mitoloģijas putns Fenikss (Phoenix),

piecus gadsimtus Arabijas tukšnesī nodzīvojis, sadedzināja sevi uz sārta - tad, atdzimis, jaunības spēka pilns pacēlās no pelniem, lai turpinātu baudīt dzīvi nākošos piecsimt gadus...

E. RUPNERS.

PAŠU PAGASTĀ.

Pēc visām tām nebūšanām ar maleniešiem pagastā iestājās tāds kā pamiers. Cilvēki aprāda, un pat viens otrs pagasta runas vīrs aprādīja, ka malenieši esot malači. Bet tad sākas atkal - kautkas pavisam traks un vairs ne pa jokam. Rīgā esot liels pūlis ļaužu prasījis, lai kungi braucot mājās un ļaujot šiem pašiem zemē valdīt. Urodņiki nekā neesot darījuši, tikai skatījušies. Tagad visādas trakas lietas stāstīja. Ļaudis runāja un runāja gandrīz katrā sētā, ko nu katrs saprata, Dažiem likās, ka varot iznākt tāpat kā piektajā gadā, kad arī tādi pat buntavnieki prasīja baroniem atdot šo nolaupīto zemi.

Krišus brāļa dēls Juris, kas tai tracī bijis pats klāt, stāstīja pavisam trakas lietas. Amerikas ķeizars esot šo pusē, tāpēc arī tiem urodņikiem bijis jāstāv malā un ar baltu aci jāskatās, kā tauta izdarās. Vēlāk gan papēmuši dažus ciet, bet - tā pa kluso. Tagad visa Rīga kā kājās, taisīšot vēl lielāku jampamdraci, jo tā kungu būšana visiem līdz kaklam.

"Kuram tad viņa nav? Vai tad te, uz zemēm, citādi? Tačkā un uz dīķi! Vienreiz tautai arī vajag dot teikšanu." Tā Krišs. Krišs, kā jau vecs oficiers, ar mieru tās lietas tūlīt kārtot pēc savas modes. Tikai Juris, kas tajās skolās vairāk gājis, par tādu burlacību ne dzirdēt. Vajag ar prātu prasīt mūsu zemes ķeizaram, prasīt, lai vāc savus palkavniekus ārā, lai ļauj tautai pašai runāt. Vai mums trūkst gudru vīru? Lai nedomā, ka te ir tikai čabas un čušļi. Cik mūsējo nav ķeizara galmā!

"Pa, pa," te nu Krišs pārtrauca savu brāļa dēlu.

"Nedomā, ka tie galma kungi zāgēs nost zaru, kur sēž. Katram sava vietīņa mīļa. Vai tad tu neredzi, kā tepat, mūsu pagasta valdē?"

"Jā, bet ar burlacībām mēs nekur netiksim, tad gan var iznākt tāpat kā piektajā gadā."

"Kā tad šie domā to brīvestību dabūt?"

Te nu Juris sāka izskaidrot, kā tās lietas kārtos. Pestīs ārā visus, kuņus par šitādu prasīšanu urodņiki savaggojuši. Sūtīs pie englanderu, spranču un Amerikas ķeizariem savus cilvēkus, lai tie iestājas par mūsu lietu. Lai driķē visas pasaules avīzes to, kāda netaisnība te, mūsu zemē, notiek. Tu redzēsi, ka tādu blamāžu mūsu ķeizars nevarēs ciest.

"Bet tas jau pulka maksās!" Krišs neticīgi šūpoja galvu.

"Maksāt jau maksās. Lai nedomā, ka to brīvestības grāmatu par velti kāds dos."

"Un kur tad mēs, nabagi, to naudu ņemsim?"

"Kur ņemsim?! Kur puika bikses ņem, kur čigāns jēru? Savāksim un cauri. Ja kāds čīkstēs, pakratīsim."

"Tad jau vieglāk ņemt tos lielkungus aiz apkakles un pamērcēt Daugavā, lai vācās. Tu domā, ka tādi kā Jukums tev ko dos?"

"Tev tie zaldāta niķi galvā. Mums nav ne dižgabalu, ne plintes, ar ko pretim grūst. Bet mums ir galvas. Tu redzēsi, ka šoreiz tā lieta ies. Vajag tik sākt dūšīgi strādāt."

"Kā tad tu to domā?" Krišs tā neticīgi nopēta savu brāļa dēlu.

"Kā domā! Pie baznīcas, kad būs sanākuši ļaudis, es visu to pateikšu. Tev tik jāpalaiž ziņa, lai nāk visi, arī tie, kam tā baznīcas lieta nemaz pie sirds neiet - visi. Sapрати, viss pagasts."

"To jau var, tikai nebrīnies, ka arī urodņiki ar saviem vīriem atnāks."

"Ja mēs nekādu tracī netaisam, tikai mierīgi parunājam, tad viņi bijuši nebijuši."

"Tu, puisīt, urodņiku nepazīsti un mūsu kungu nepavisam."

"Gan jau būs labi."

Pēc mītiņa sākās īstais ļembasts. Vīri sprieda, ka nu ir pienācis laiks parādīt kungiem pigu; ja jau Amerikas ķeizars ir mūsu pusē, tad nav ko bēdēt. Sievas, kas vienmēr zin visu labāk, ar šādu domu nebij mierā. Aizsūtīs mūs visus uz Sibīriju, lai labāk paliek, kā bijis. Vīriem šādas sievu runas varen aizdeva dusmas. Ja ko dara, tad dara un nepupkojās, kā ķocis to pateica. Ja jādara, tad jādara, un, ja vajadzīga artava, tad lai tā arī ripo, varbūt iznāks mums un bērniem savs labums.

Nezin, kas tur īsti bija vainīgs - ķocis vai Juris - bet artavas sāka rīpot. Ja jau ļaudīm brīvestību var nopirkt, tad nav ko žēlot - dosim. Lai jau tie tur, Rīgā, darās. Varbūt šoreiz tiksīm vaļā no kungiem un visas tās kungu būšanas. Skolmeistars, kas visu laiku tikai klausījās, tagad tīri lietišķi ieminējās:

"Vai tad pagasta valdīšana no pagasta lādes neko nedos tautas labā?"

Pāvuls nu bija sprukās. Nevarēja teikt ne, mums pašiem vajadzību vai cik, lai tie buntavnieki paši tiek galā. Bet pret tautu - nē to nevar, tik lielā lietā nevar, to saprata arī Pāvuls. Jādod bija, lai vēlāk pašu ļaudis ar pirkstiem nenobaksta. Apspriedies ar Jukumu un Mili, kuņai tā lādes atslēga, nolēma arī atsviest savu artavu. Sak', ņemiet un daraties tautas labā, mēs vienmēr esam bijuši par kopīgu lietu. Vēlāk skolmeistars tikai pasmējās:

"Pasvieda kā nabagiem. Lādi līdz malām sarausūši, kā jau skopi saimnieki graudus apcirknī, tagad pašu lietai tādu nepilnu šaujiņu, bet labi arī tā."

"Kas to būtu domājis, ka tā tautas brīvestības būšana tā iet pie sirds," brīnījās Jēpis. "Visus gadus neko un nu uz reizi."

"Lai jau nu darās, labu galu tas tā vai tā neņems. Izpanckās tikai mūsu naudīņu, tas viss." Mīle nekādi nevarēja samierināties, ka no pagasta lādes bija jāpagrābj kāds bišķis tādām vajadzībām.

"Vai tu beigsi čīkstēt! Muižniekam glabāsi, varbūt baznīckungam atvēlēsi, lai aizlūdz pa taviem grēkiem," ķocim, kā vienmēr, savs sakāmais bija uz mēlēs.

Mīle tik pagrieza baltu aci, jo ar ķoci strīdēties nebija vērts.

Juris neteica nekā. Labs katrs grasis, kas nāk tautas lietai par labu. Gan jau citos pagastos arī ko atmetīs. Latvieši prot iztikt ar mazumu. Nav jau jāpērķ ne dižgabali, ne areoplāni. Gan jau, ja vajadzēs, sametīs vēl. Sākumam pietiks, un, ja tā lieta ies, var gadīties, ka arī Jukums nober kādu šauju, taču pašu cilvēks vien ir.

"Jā, traki laiki, traki laiki sākušies. Lai nu Dieviņš stāv klāt visā tai būšanā, varbūt, piedzīvosim ko labāku," Jēpis, vairāk sev kā citiem, pavēstīja šo smago domu.

Ļaudis vēl šo to parunāja, bet tad nosprida, ja visi stāvēs kā mūris par savu lietu, tad ķeizaram gribot negribot būs jādod tā brīvestības grāmata. Un ja jau Amerikas ķeizars ir mūsu pusē, tad tā lieta ir pavisam droša.

KAKĪS.

PAR TIESĀM.

Motto: Nekad neej ar stipru spēkoties, ne ar bagātu tiesāties.

Kādā tiesas prāvā advokāts pastāvēja uz to, ka liecinieki drīkstot atbildēt uz jautājumiem tikai ar "jā" vai "nē". Ar dažiem lieciniekiem viņam izdevās, bet viens liecinieks viņam aizrādīja, ka visus jautājumus nevarot atbildēt ar "jā" un "nē". Kad advokāts neatlaidās, šis liecinieks viņam teica: "Ja jūs atbildēsiet manu jautājumu ar jā un nē, es piekāpšos un atbildēšu jūsu jautājumu tāpat."

Advokāts saka: "Kas ir tavš jautājums?"

Liecinieks: "Advokāta kungs, vai jūs esat pārtraucis sist savu sievu? Jā vai nē?"

Advokāts nezina ko atbildēt. Ja viņš teiktu jā, tas nozīmētu, ka viņš ir sitis savu sievu, bet tagad pārtraucis to sist. Ja viņš teiktu nē, tas nozīmētu, ka viņš vēl vienmēr turpina to sist. Ar to strīdus par jā vai nē bija izbeigts.

Cigāns apsūdzēts par zirga zagšanu. Tiesnesis viņam jautā, vai viņš atzīstas par vainīgu. Cigāns: "Nē, tiesneša kungs, vainīgs es neesmu." Bet te ir divi liecinieki, kas redzēja tevi zirgu zogot," saka tiesnesis.

"Cienīgais tiesneša kungs, es varu jums atvest divdesmit lieciniekus, kas nav redzējuši," atbild cigāns.

Pēc satiksmes negadījuma abi braucēji, viens vīrietis, otra sieviete nonāk tiesā. Tiesnesis jautā vīrietim: "Vai jūs, būdams džentelmens, nevarējāt dāmai pagriezt ceļu?" - "Tiesneša kungs, es jau gribēju un mēģināju, bet nevarēju saprast, kuŗu ceļa pusi viņa vēlējās," atbild vīrietis.

ACE.

ZELTS.

Īsstāsts.

No cikla "Nepabeigtā varavīksne".

Haralds Zelts nāca no "zelta jaunatnes" paaudzes: izlutināts, laisks, bet akadēmiski spīdošs, viņš koledžu beidza ar uzslavu un zelta medaļu. Ne viss ir zelts, kas spīd, bet Haralds spīdēja kā apzeltīts. "Zelta cilvēks tas Haralds", mamma Zeltīte bija teikusi uz zeltītas servīzes tītaru pasniedzot, pati ar zelta sprādzēm, gredzeniem, zelta saktām greznojusies. Zelts Zeltu ģimenē bija parasta lieta: vecais Zelts bija bankieris vēl no Latvijas laikiem, mutē trīs zelta zobi, zelta cigarešu etvija, zelts prātā un domās.

"Zini, Harald, zeltam vērtība nekad nekritīsies," vecais Zelts bija savās zelta kāzās teicis. Uzdāvināja Haraldam puskuilo zelta stieni. "Tas tev sākumam", bija teicis. Ha-

ralds smaidīja un zināja, ka par platīnu un sudrabu runāt nedrīkst. Zelts bija dzīves standarts. Zelta griezumš, ko sauc par "Golden Section" jau no Renesanses laikiem. Visas gleznas zelta rāmjos, zelta brokādes ap mēbelēm, zelta tepiki, pat durvju rāmi no zelta, nerunājot par zelta krāniem izlietnēs, zelta vannu un - speciāli gatavoto - zelta podu vannas istabā, kuŗa zeltītajā vākā bija Haralda iniciāli, "H. V. G.", kas nozīmēja "Haralds Viktors Golden", jā, savu uzvārdu viņš bija angļiskojis. Pie viņa biroja durvīm zelta plāksnīte vēstīja: "Harry V. Golden - GOLD INVESTMENTS INC.". Ar prieku Haralds - Harijs vēra sava uzņēmuma durvis: visiem saviem nedrošajiem klientiem viņš ieteica zeltu: zelts bija arī uz visām firmas aploksnēm, papīriem. Viņam bija zelta vēstuļgalva. Pats viņš reizēm pat atļāvās mazu zelta auskaru, gan tikai vienā ausī vien. Tas piedeva zeltītu noskaņu, biznesis gāja labāk.

Sava pagraba visdziļākajā kaktā viņš bija iebūvējis savu personīgo zelta krātuvi: divu metru biezas sienas, grīda, griesti un durvis, kas automātiski atvērās. Iekšā viņš glabāja tikai tīru zeltu. Cik vien tīru varēja dabūt. Mazi zelta svarīpi bija tūlīt aiz durvīm. Zelts visu personīgi pārsvēra, zelts taču bija dārgs. Sappos Zeltam parasti rādījās zelts: zelta klaipizemes slāni. Tie parasti nāca no viņa paša raktuvēm Dienvidamerikā. Par tām viņš citiem neko nestāstīja, jo zeltu importēja slepeni.

Sorīt pie Zelta ieradās pārstāvis no Latviešu Kultūras Fonda: Zelts bija piedāvājis 10 miljonus ar noteikumu, ka tas sauksies "Zelta zelta fonds" - katru gadu izmaksājot simttūkstoš dolārus sekmīgākajam latviešu studentam, kas studē naudas zinātnes - respektīvi, ekonomiju. Zelts smaidīja: viņš zināja, ka tās bija zelta domas, tie bija zelta darbi: Tāpēc priecīgs viņš ļāva šoferim atvērt sava apzeltītā Kadiljaka durvis. Tikai vēl viena lieta viņam kremta: viņš nebija varējis izgudrot, kā ražot zeltu pats. Bija salasījies visu, kas par zeltu uzrakstīts. Zināja, ka zelts ir 19,3 reiz smagāks par ūdeni pie 20 grādiem Celzija. Viņš zeltu pat varēja sagaršot: tas bija gadu treniņa izkopts papēmiens. Viņš zināja, ka zināmos apstākļos zelts izšķīda. Formulu viņš lietoja, kad bija apaukstējies. Dzēra pats savu "zelta kokteili" un tūlīt kļuva vesels. Pats bija patentējis zelta sviestu, ko zieda uz maizes. Zelts brokastīs, zelts pusdienās: tāds bija viņa dzīves motto.

Slepenā istaba viņam bija piedzīta puspilna ar zeltu - līdz pat griestiem. Te Haralds Zelts iegriezās, kad bija paguris. Te radās inspirācija, vēlmes darboties vēl vairāk. Nē, viņš nebija precējies. Patiesībā viņš bija tikpat kā zeltam klāt pielaulāts.

"Zelta dzīve tam Zeltam!" ļaudis melsa, nezinādami, cik viņš intensīvi strādā. Nu, nekas. Tagad būs Zelta zelta fonds. Visi redzēs, ka kultūrai arī viņš kaut ko var dot. "Vai tev tas zelts kādreiz neapnīk?" vecais Zelts, bankieris, reiz bija Haraldam prasījis. Jaunais Zelts smaidīja vien. Sataustīja kabatā divus apsūbējušus zelta ripuļus: tos Haraldam jaunībā bija dāvinājusi Zelta vecmāte. Tie bija zelta rubļi vēl no cara

laikiem. Trešās paaudzes Zelts. Zelta cilvēks jau viņš bija. Naudas viņam netrūka. Viņš pasūtīnās kādam māksliniekam - skulptoram, lai izgatavo viņa statuju dabīgā lielumā - no tīra zelta. To varēs uzstādīt pie jaunā latviešu kultūras centra durvīm. Lai jaunajai paaudzei būtu ko ievērot. Lai zin, cik zelts svarīgs mūsu civilizācijai.

Pārnācis savā namā, ielaida zeltītajā vannā ūdeni. Pat tas likās no šķidra zelta. "Būtu jocīgi, ja es iznāktu ārā apzeltīts." Viņš sev pasmaidīja, spogulī paskatījies. Rūpīgi uzlika zeltīto parūku. Neviens nezināja, ka viņam bija mākslīgi, zeltīti mati.

TĀLIVALDIS KĪKAUKA.

KAĶA LAIKA RAIBUMI.

1944. gada septembrī biju Rīgā. Dzīvoju tur ar apliecību kā neatvietojamais, jo biju tikko atgriezies no Somijas jūras līča (Loksa Bucht), kur strādāju kā navigators uz glābšanas kuģa "Thor". Biju sabijis tur vairākus mēnešus. Mans darbs bija vadīt glābšanas kuģi jūrā, jo kapteinis Kurovskis no Danzigas prata kuģus vilkt un pietauvēt pie ostas muliņa. Kapteinim bija arī jābūt Vācijas pavalstniekam.

Arvien gaidījām tālruņa ziņu, kas vēstītu, ka kāds vācu flotes kuģis sabumbots no krievu bumbām vai torpēdām. Parasti mums uzdeva garuma un platuma grādus, pēc kuģiem tad man bija jārīkojās, jo kapteinis tad likās uz auss - atpūtās. Tikko atvilkām bojāto kuģi Tallinā, kapteinis pārņēma vadību, un uz auss likos es.

Kad kaķa kuģis bija nodots ostas dokā, mēs uzņēmām proviantu un spirtu ūdenslīdzējiem, ko tad Loksa Buchtā nodzērām, gaidot uz jaunu sabumbotu kuģi. Braucot uz uzdoto vietu, mums bieži pretim brauca vācu ātrlaivas ar flotes kuģinieku līķiem un ievainotiem. Tās nebija patīkamas ainas.

Thora kuģa apkalpē bija vairāki īsti jūras pirāti, kas pat aplaupīja vācu kaķa provianta noliktavu. Tad nu dzērām labāko franču konjaku nedēļām ilgi. Sekas - mūsu pavārs bija dzērumā aizgājis igaunju kūtī un nocēlis no laktas vistīņas, gailīti. Visus žņaudzis un līcis maisā, lai nestu uz kuģa virtuvi. Igaunis sacēlis brēku, un pavāru vācieši arestēja. Bija jāmaksā viņam, Hitlera partijai vairākas simts markas, lai tiktu atpakaļ uz kuģa. Vācu priekšnieks, kas pārzināja šo apgabalu, skandējās vien, kāpēc pavārs nav viestpārn pārgrīzījis kaklus, bet tās žņaudzis. Sādas rīcības dēļ tās visas bija jāaprok.

Pēc kāda laika nokļuvām Rīgā, no kurienes man bija jāvēl kāds zviedru kuģis uz Stokholmu. Tas pie Mērsraga bija dabūjis krievu torpēdu. Mēģināju dabūt sievu līdzī un tad piesist pēdu, bet Gestapo sievu nocēla malā pie Bolderajas, loču stacijā. Kuģi uz Stokholmu aizvedu. Tad ar pilnu jaudu devos taisnā ceļā uz Helas pussalu - Dancigu. Pēc tam ar vilcienu uz Rīgu. Še kādus 3 mēnešus nodzīvoju bez darba ar papīriem, ka strādāju uz ostas velkopa.

Katru nedēļu saņēmu ēdiena devas, papirosus un pudeli stiprā. Pienāca 1944. gada septembris. Biju sprukās, jo man nebija sava kuģa vai laivas, ar ko laisties no Rīgas

laukā. Krievi bija tuvumā. Balastdambī bija kāda motorlaiva, ko primitīvi cementēju, jo cita materiāla nebija pie rokas. Pēc pāris dienām šī laiviņa atkal bija nogrimusi, jo cements neturējās. Smēlu ārā atkal ūdeni un cementēju no jauna.

Reiz, mājās ejot, redzēju, ka kāda sieviete krāmējas ap motorlaivu Rolandu. Sāku runāties. Vaicāju, kur brauksit. Nekur nevarot braukt, jo neesot kapteiņa. Iedeva man tālruņa numuru, lai piezvanot īpašniekam. Satiku rēderi un ātri vienojāties, lai tiktu no Rīgas prom pirms vāku ienākšanas. Tā arī 29. septembrī atstāju Rīgu ar motorlaivu "Rolands". Tā bija agrāk vedusi zivis uz mūsu galvas pilsētu.

19 tonnu kuģeli piekrāvām ar kastēm, kas bija pilnas ar drēbju veikala piederumiem. Tur bija zīds, kartoni, palagi, diegi, kā jau drēbju veikalā.

Mērsragā pēdējo reizi biju Latvijas pirtī. Tad uz Ventspili. Būtu jau labāk bijis braukt uz Zviedriju, bet kuģa īpašnieks atzina, ka visdrošāki būšot doties uz Berlīni. Kravas dēļ. Kaķš līdz Berlīnei neaiziešot.

Braucām uz Pāvilostu, kur uzņēmām daudz vodkas un žāvētu cūceni. Visu par palagiem un kleitas drēbi. Pāvilosta - kājgrieži bija mana pēdējā Latvijas osta. Tuvumā bija torpēdēts kāds vācu kuģis. Braucām gar dažādām mantām un līķiem, ko satikām ceļā. Braucot gar Liepāju, redzējām krievu lidmašīnu uzbrukumu - bumbošanu. Tā kā mums degvīna un speķīša netrūka, braucām gar Kurzemes jūrmalu vien tālāk.

Iebraucām Pilavā (Pillau), kur apstājāmies. Kāds vācu admirālis man veicīgi teica, lai atstājot kuģīti un dodoties uz barakām. Mana kuģīša īpašnieks iedeva admirālim kādu papīrīti palasīt. Šis tad (roka pilna ar zelta bantēm) man vaicāja: Kapteini, kad tu vēlies braukt tālāk? Atbildēju - pēc laika ziņām.

Ar biezu miglu tikām Kolbergā. Arī tur viss izgāja labi. Izkrāvām visas kastes un uzlādējām uz Berlīnes vilcienu. Ar tukšo kuģeli nokļuvu Svinemindē. No turienes Štetinē, kur to atstāju. Drusku vēlāk Štetinē piedzīvoja lieluzbrukumu. Varbūt Rolands tur aizgāja bojā.

Vēlāk aizbraucu uz Dancigu, kur pavadīju ziemu uz no Rīgas atšļepētā velkonīša "Rūķis".

1945. gada pavasarī krievs atkal bija klāt. Bet par to varbūt citu reizi.

JŪRNIKS SAULRIETĀ.

LASĪTĀJU FORUMS:

PAR IZTAPONĀM.

Visām tautām ir dažādi cilvēki. Tikai nav dzirdēts, ka krievi, vācieši, žīdi un, jā, sevišķi angļi sevi nonicinātu vai apvainotu smagos nodarījumos. Latvieši to dara. Nupat Valdis Krāslavietis, runājot par žīdu iznīcināšanu pagājušā kara laikā saka: "Mums tomēr nevajadzēja palīdzēt Hitleram viņa asiņainajā darbā."

Kuģiem mums? Tā taču nav tiesa. Ja Krāslavietis runā par sevi, tā viņa darīšana. Kā var apvainot citus?

Mans tēvs slepkavību sauca par slepkavību, māte apraudāja Žīdus vairāk par pašas, tikko iznīcībā izsūtītos radus. Bērni bija šausmās un nesaprašanā par tik īsā laikā notikušām briesmu lietām.

Kāpēc Krāslavietim tik ļoti jāpazemojas mūsu vajātāju priekšā? Vai Rīgā izdota dzeju grāmatīņa ir to vērts?

K. DAUGMALIS.

ATBILDE DZEJNIEKAM V. KRĀSLAVIETIM.

Sūtu siranīgus sveicienus tev un ģimenei. Cik atceros, mēs pēdējo reizi tikāmies un runājām Vandavegā, Viskonsinā.

Turpinājumā mēģināšu pēc labākās sirdsapziņas atbildēt uz taviem jautājumiem MLB Ziņotāja 1988. gada janvāra izdevumā.

Kāpēc rakstu JHVH, ne Jahve? Tāpēc, ka neviena autoritāte, pat līdz mūsu dienām, nezina, kā tetragramatonu JHVH izrunāja rakstītāji. Precizitātes dēļ to atstāju nemainītu.

Tad par manu aicinājumu, vai, kā tu vairākās vietās mini 'ieteikumu' mesties JHVH apkampienos. Kāpēc aicinu latviešus nopietni pārdomāt Kristus un citu Radītāja praviešu vārdus? Tāpēc, ka tie ir patiesība un palīdz izprast pašreizējo stāvokli, dodot praktiskus norādījumus, kas darāms tagadnē, lai latviešu sabiedrībai būtu svētība nākotnē. Ne krievi, ne Kremļis un ne komunisti, bet tautas pieķeršanās pagānu dieviem un pagānu idejām tur tautu verdzībā. Tautu tumsā tur arī mūsu vilto tās kristietības priesteri. Nesajauc šīs divas lietas: Kristus vārdus, kas uzrakstīti evaņģēlijos ar to mācību, kas mūsdienās populāra latviešu baznīcās.

Iepriecina tas, ka esi ieskatījies JHVH praviešu grāmatās, kaut arī tavi izvērtējumi nesaskan ar manējiem. Tu jautā, vai manis 'ieteiktais' Dievs ir tas pats, kas runāja uz Mozu, pavēlot jūdiem izkaut septiņas kaimiņtautas un pārņemt viņu īpašumus. Pēc nopietnas iedziļināšanās Praviešu dokumentos, varu atbildēt - jā, tas ir tas pats mūsu visu esamības Tēvs, kas, pirms sprieduma paziņošanas, vairākas reizes bija brīdinājis visas šīs kaimiņtautas iekļauties Tēva morālās normās un Viņa nākotnes nolūkos. Tikai pēc tam, kad tā savā pašcentriskumā, pašgudrībā un, ļaunoties uz saviem vadītājiem, noraidīja JHVH brīdinājumus, sekoja okupācija.

Tieši tāpat ir mūsdienās ar latviešiem. Pēc tam, kad 1930-tos gados latvieši savā pašcentrētībā, pašgudrībā un, ļaunoties uz saviem vadītājiem, noraidīja Tēva praviešu aicinājumu izveidot Jaunlatviju citā vietā uz zemeslodes, sekoja vecās Latvijas okupācija.

Mīļais Valdi, vai es biedēju ar Tēva atribību, kā tu raksti? Nē, es atgādinu mūsu Tēva likumības un kādā veidā tās darbojušās cilvēces attīstībā. Rakstu par to, kādā veidā šīs universālās likumības ietekmēja latviešu vēsturi. Kādā veidā tās ietekmēs mūsu tagadni un nākotni. Paskaties tagadnē: ar kādu nevērību latviešu Izklaides vadītāji izturās pret realitātēm. Vai tu domā, ka tam nebūs seku latviešu nākošajās paaudzēs? Paskaties, ar kādu paviršību Izklaides sabiedrība uzticas vadītājiem, kas bez atklātām, laikrakstos izdebatētām pārrunām rīkojas tautas vārdā. Vai tam nebūs seku? Vai tu do-

mā, ka attiecībā uz stāvokli Latvijā Linards Grantiņš bauda cilvēkus, sakot, ka 'Latviešu tautai tādi notikumi var beigties vēl ļaunāk nekā Staļina laika genocīds, jo demografiskā situācija Latvijā mākslīgi radīta nelabvēlīga latviešu tautai. Situācija Latvijā ir polarizējusies valodu attiecībās, un konflikta rezultātā latviešiem stāvoklis var kļūt liktenīgs' (Iesniegums 35 valstu valdībām, 1987. gada 13. decembrī, Liepājā.).

Kā nākošo atbildēšu tavu jautājumu par jūdu kaimiņtautu 32.000 meitenēm, kas 'nebija vēl ar vīrieti gulējušas'. Tās netika sadalītas starp jūdu virsniekiem un priesteriem, kā tu raksti, bet bija pakļautas, kā visas jūdu meitenes un vīrieši, stingriem JHVH laulības noteikumiem.

Vai aicinu latviešus pielūgt Dievu, kas saka 'tev nebūs nokaut', bet pats liek apkaut miljonus? Atbildr ir - jā, es aicinu latviešus pielūgt mūsu Tēvu, kas spēj pavēlēt nokaut miljonus un kas spēs atgriezt tos pašus miljonus pie dzīvības. Cilvēki pēdējo nespēj, tāpēc viņiem ir jāievēro 'tev nebūs nokaut' bauslis. Par Staļinu un Hitleru jāsaka, ka tie abi bija loģisks rezultāts lepnības, pašslavināšanās un modernās bezdievības apsēstai Eiropai.

Vai man ir 'neērtība' par savu piederību latviešiem? Nē, kāpēc lai man būtu 'neērtība' par to, ko nevar grozīt. Attiecībā uz otrās šķiras pilsonību un pārtikšanu no druskām; tas nes svētību. Atceries, kādu svētību saņēma sieviete no Kristus pēc tam, kad bija izteikusi pazemību pārtikt no druskām.

Draudzībā, -

J. PURVIŅŠ JURJĀNS.

VAI "AVE SOL" DUBULTKVARTETS AMERIĶĀ?

No Padomju Latvijas nupat Amerikā daļa latviešu ir iepriecinājis AVE SOL koris. Koristi Amerikas turnejā, galvenokārt, apmetās latviešu mājās. Līdz ar to tie redzēja un iepazīnās ar latviešu dzīves apstākļiem trimdā. Koristiem, kas vēlējušies, viesmīlīgās nama mātes palīdzējušas iepirkties u. t. t.

Viena otra latviešu ģimene, kur AVE SOL koristi uzturējās, ar saviem ciemiņiem sarakstoties.

AVE SOL koristiem atgriežoties atpakaļ mājās - Rīgā - bijusi jādod atskaite par redzēto un dzirdēto Amerikā... Kādi 9 koristi, kas nav melojuši, izteikušies, ka latviešu dzīves apstākļi Amerikā esot daudz labāki kā latviešiem dzimtenē...

Par tādu vaļsirdību tie izslēgti no AVE SOL kora... Dzirdēts, ka šie 9 izslēgtie uzsākuši veidot dubultkvartetu, lai organizētā veidā ietu pie Brīvības pieminekļa Rīgā, noliktu ziedus, dziedātu patriotiskas dziesmas, lai tos izraidītu no okupētās Latvijas. Lai AVE SOL dziesmas dzirdētu Amerikā...

No dzimtenes apmeklētājiem arī dzirdēts, ka nevien okupētajā Latvijā, bet daļēji visā Padomijā Žīdi ceļot iebildumus, ka Helsinki '86 dalībniekus un citus izraidot uz Žīdu izceļošanas kvotas.

Rīgā Žīdi un citi nelatvieši, kas vēlo-

ties izceļot, mācoties latviski, Latvijas himnu un citas latviešu patriotiskas dziesmas, lai ietu dziedāt pie brīvības pieminekļa, cerībā saņemt izceļošanas vīzu....

J. DIMANTS sr.

SUVERINITĀTE - MAZSVARĪGS FAKTORS.

Mēs dzīvojam lielā pārmaiņu laikmetā ne tikai PSRS, bet visā pasaulē. Eso Benjamiņa novērojumi (MLB Ziņotājs, 1988. g. janvāris) būtu nopietni pārrunājami Forumā un forumos.

Būsim patiesi. Vai mēs vēlētos dzīvot suverēnā, neatkarīgā Latvijā, kurā būtu pārvaldīta no diktatora un viņa "draugu" grupas, kas manipulē sabiedrību sev par labu? Vai mēs brauktu uz suverēnu Latviju, kurā pārvaldītu valdība, kas teorizētu ar vienotības propagandu un izspiegotu savus iedzīvotājus? Vai mēs justos droši suverēnā Latvijā, kurā būtu pieļauts tikai viens liels laikraksts ar savu izstrādāto ģenerāllīniju, pārējie ar rakstnieku, zinātnieku un vēsturnieku "listēšanu" (blacklisting) nostumti malā. Nē! Šos trīs piemērus dodu vienīgi, lai ilustrētu lasītājam valsts suverenitātes maznozīmīgumu. Valsts suverenitāte tikai tad kļūst nozīmīga, kad to propagandē un atbalsta vīri un varas orgāni, kam ir interese valdīt pār cilvēkiem. Šī iemesla dēļ piekritu Eso Benjamiņam, ka pirmajā vietā mūsu cīņā ir par taisnīgāku stāvokļa izkārtojumu Latvijā. Mūsu cīņai ir jābūt par to, lai visiem iedzīvotājiem Latvijā, ne tikai latviešiem, bet visiem, būtu lielāka garīga un saimnieciska labklājība.

J. PURVIŅŠ JURJĀNS.

LATVIEŠU SKATUVES DARBU SACENSĪBA.

LNAK Kultūras Padome ar PBLA Kultūras Fonda un Kanadas Latviešu Dziesmu Svētku Biedrības materiālu atbalstu izsludina

LATVIEŠU SKATUVES DARBU SACENSĪBU.

1. godalga - \$ 3.000.-
2. godalga - \$ 1.500.-
3. godalga - \$ 500.-

Žūrijas komisijā darbosies: drāmas kritiķe RASMA BIRZGALE, rakstniece INDRĀ GUBIŅA un režisors GUNARS VĒRENIEKS.

Darbi ar segvārdu iesūtāmi līdz 1990. gada 1. janvārim trīs eksemplāros sacensības administrātorai Intai PURVAI, RR 2, Hillsburgh, Ontario, Canada NOB 1Z0.

Paredzams, ka KLDZS biedrība piemērotāko godalgoto darbu izrādīs vispārējos latviešu Dziesmu svētkos 1992. gadā, Kanadā.

Žūrijas komisijai ir tiesības pirmo godalgu nepiešķirt vai arī godalgās piešķiramās summas sadalīt.

I.P.

Redakcija gaida rakstus FORUMAM un vēstules LASĪTĀJU FORUMAM, kuŗos tās darbinieki nepiedalās. Šīs nodaļas domātas dažādu domu izmaiņai. Red.

LATVIJAS PASTMARKAS BRĪVĪBAS PIEMINEKLIM

Esam pārdzīvojuši kā savas valsts uzplaukuma un ziedu laikus, tā brūnā vācu fašisma un sarkanā krievu komūnisma varas laikus. Mūsu mazā tauta uzplauka, ziedēja un novīta.

Visam cauri kā mūsu sappu un ilgu varbūtējs piepildījums Rīgas centrā vēl vienmēr stāv neaizskarts Brīvības piemineklis. Kāda gan nozīme ielas, kurā tas atrodas, vārda maiņai. Tas tomēr ir un paliek latvju tautas brīvības simbols.

Kad Latvijas valdība sāka cilāt domu par Brīvības pieminekļa celšanu, līdzī gāja arī aprēķini par to, cik viss tas varētu izmaksāt. Naudas vajadzēja daudz, un tā radās doma pieminekli celt ar visas tautas līdzekļiem. Izgatavoja un pārdošanā laida ziedojuma zīmes, sākot ar viena lata vērtību līdz vairākiem simtiem. Zīmes bija darinājis prof. Richards Zariņš, un katram bija iespēja tās iegādāties.

Latvijas pasta 1928. gada 18. novembrī izdeva pastmarku sēriju, kurai pie pamatvērtības bija īpaša piemaksa, kas nāca par labu Brīvības pieminekļa celšanai. Brīvības pieminekļa sērijā bija sešas markas, 25,000 no katras vērtības, gatavotas pēc A. Drekslera, V. Krūmiņa, A. Apiņa un J. Sternberga metiem. Tās iespieda Rīgas valsts spiestuvē akmens drukā uz ugunskrusta ūdenszīmju papīra. Bija zobotas un nezobotas markas.

6 (16) sant. vērtība ir zaļā krāsā un uz tās redzama Ventas upe un Kurzemes ainalva. Kurzemes skaistule - Venta ir viena no 1.000 dažāda lieluma Latvijas upēm. Tā sākas Lietuvā. Latvijas teritorijā tā ir 341 km gara. Ietek jūrā pie Ventspils. Pie Kuldīgas Ventā ir 2,5 m dziļš Rumbas ūdenskritums, kas ir lielākais Latvijā. Venta ir vēsturiska upe mūsu tautas vēsturē. Latvijas atbrīvošanas cīņās plkv. O. Kalpaka vadītie latviešu karavīri 1919. g. 3. martā, agrā rīta stundā, pārcēlās šai upei un uzsāka krievu karaspēka vajāšanu. Ar šo brīdi sākās mūsu valsts atbrīvošana.

10 (20) sant. vērtība ir karmīna (sarkanā) krāsā, un uz tās redam alegorisku Latvijas tēlu. To zīmējis V. Krūmiņš.

15 (25) sant. vērtība ir sarkani brūnā krāsā ar Jelgavas pilsētas attēlu. Skats ir uz Sv. Vienības baznīcu. Jelgava ir Latvijas "maizes klēts", Zemgales galvas pilsēta, ievērojama ar to, ka tajā un tās apkārtnē dzimuši un izglītojušies vairāki mūsu valsts un arī daži ārzemju valsts vīri.

1877. gada 4. septembrī Bērzmuižas pagasta Pikšu mājās dzimis viens no Latvijas dibinātājiem, pirmais ministru prezidents un pēdējais valsts prezidents Dr. Kārlis Ulmanis. Vēlāk mācījies Jelgavas Aleksandra skolā un beidzis pilsētas reālskolu. Pirmais Latvijas valsts prezidents J. Čakste dzimis 1859. g., 14. septembrī, Lielsesavas pagasta Čakstu - Zirņu mājās, beidzis Jelgavas ģimnaziju. Trešais Latvijas valsts prezidents A. Kviesis dzimis 1881. g., Tērvetes pagastā un beidzis Jelgavas ģimnaziju. Bijušais Lietuvas valsts prezidents A. Smetona un bijušais Polijas valsts prezidents Vaicechovskis arī apmeklējuši un beiguši Jelgavas pilsētas ģimnaziju. Ar to šī pastmarka mums atgādina Jelgavas izcilo lomu mūsu valsts vīru dzīvē.

D004384

30 (40) sant. vērtība ir ultramarinā krāsā ar Rīgas Nacionālā teātra attēlu. To uzcēla laikā no 1900.-1902. gadam pēc arhitekta A. Veinberga meta gan kā krievu teātri. Rīgas Nacionālais teātris savu darbību te uzsāk 1919. gada 30. martā. Šis nams ir viens no vēsturiskākajiem mūsu tautas vēsturē. 1918. g. 18. novembrī te tiek pasludināta brīvas, neatkarīgas Latvijas valsts nodibināšana, un 1940. gada 21. jūlijā te Latvijas komunistu partijas ģenerālsekretārs Ž. Spure, pat nenogaidījis "saeimas" balsojuma iznākumu, pasludina Latvijas iekļaušanu Padomju Savienībā. Te uzlēca gaišā Latvijas brīvības saule, te tā arī horietēja.

50 (60) sant. vērtība ir tumši pelēkā krāsā ar skatu uz Cēsīm, kas atrodas Vidzemes augstienē, 100 metrus virs jūras līmeņa. Tā ir maza, klusa un tīra pilsētiņa ar labi koptiem pilsētas parkiem un privātiem dārziņiem. Skaista ir pilsētas apkārtnē, kas vienmēr piesaista daudz tūristu. Pilsētas vēsturē tās vārds atrodams jau ap 1206. gadu. 1671. gadā pilsētā izceļas ugunsgrēks, kas to turpat pilnīgi iznīcina. Sākot ar 1879. gadu pilsētai ir vēlētā pilsētas pārvalde, kurā 1906. gadā ir tikai latvieši. Cēsis ir arī vislatviskākā pilsēta Latvijā, jo 1935. ga-

dā tanī no 8.748 iedzīvotājiem 8.020 ir latvieši. Ar Cēsīm saistās vairāku latviešu kultūras darbinieku vārdi. Laikā no 1888. - 9. gadam pilsētas skolu apmeklēt un beidz dzejnieks Jānis Poruks. 1910. gada 29. jūnijā apglabāts Cēsu Lauču kapos. Dzejnieks Krogzemju Mikus, Auseklis, 1871. gadā ir Cēsu draudzes skolā kā palīgskolotājs. Arī latviešu varoņu poēmas "Lāčplēsis" autors Andrējs Pumpurs kādu laiku dzīvo Cēsīs. Labi izvēlēta marka sērijā, kurā izcelta pilsēta, kurā latvieši paši ir kungi un noteicēji par pilsētas dzīvi.

Pēdējā sērijas marka ir 1 (1,10) latu vērtībā, lillābrūnā krāsā, ar skatu uz Bermonta - Ovalova laika ierakumiem pie Rīgas tiltiem 1919. gadā. Latvijas atbrīvošanas laiks bija niknu cīņu, uzvaru un pārsteigumu pilns. Ne krievi, nedz vācieši negribēja redzēt brīvu, neatkarīgu Latviju. Pret mums cīnījās kā vieni, tā otri.

Vācu valdība organizēja dažādas savu armiju grupas ar dažādiem nosaukumiem un vadību. Tā šinī laikā Vācijā ar vācu valdības atļauju kāds bijušais krievu armijas virsnieks Bermonts - Ovalovs no krievu emigrantiem izveidoja armiju it kā cīņai pret krievu lieliniekiem 1919. gada vasarā viņš ar dažiem simtiem šai armijai piederīgiem atgriezās Kurzemē. Tanī laikā Latvijā novietotās vācu armijas virspavēlnieks bija grāfs Golcs, kam sākumā bija padota arī Latvijas armija. Kad Latvijā ieradās Bermonta - Ovalova armija, tanī iestājās arī daudzi Golcam padotie vācu armijas kaņavīri. Tā radās Bermonta - Ovalova armija, kas Latvijas valstij bija naidīgi noskaņota. Šīs armijas uzbrukums Rīgai sākās 1919. gada 8. oktobrī, un jau 9. oktobra vakarā tā sasniedza Torņkalnu un Daugavas tiltus. Tiltus izgriezā. Vācu armijas daļas tiem pāri netika, un tā sākās niknas ierakumu cīņas, kas arī attēlotas šinī pastmarkā.

Attēli šinī pastmarku sērijā labi izvēlēti. Visiem ir kāds sakars ar latvietību un latviešu tautas brīvības cīņām.

Krāsīm un turēsim godā šo ievērojamo mūsu pastmarku sēriju.

K. STRAZDIŅŠ.

PIRMĀ PASAULES KĀRA ATMIŅU EPIZODE:
KRIEVI LAPĀS - FRIČI RĪGĀ.

Krieviem atkāpjoties, Rīgas dārzu krūmi sabira pilni ar visādu kara mantu, gan lielu, gan mazu. Saprotams, arī mūsu mīļais Vērmanītiš sabieda no dažādu kara materiālu uzpildīšanās. Šautenes, pistoles, dažādas granātas, visvisāda municija, ar vienu vārdu sakot - pilnīgs arsenāls. Krūmi, mūsu darbības lauks, agrāk kalpoja slēpšanās rotaļām, indiāņu skalpēšanai un citām kara spēlītēm, tagad skaistiem atradumiem. Izvēle bija bagātīga, tāpat kā šodien pie lielā Loblava, vai vēl labāk - kā pie mūsu pašu Miķelsona delikatesēm. Prieks, kur tu rodies, un, galvenais, viss par velti! Ar to mūsu ilgais sapnis - spēlēt īstus zaldātņus - beidzot bagātīgi piepildījās.

Mazā skaudība, kas dažreiz plivinājās gaisā pie kūku lupatu dalīšanas, šoreiz izplēnēja kā zili pīpes dūmi. Katrs zēns varēja salasīt savu porciju mantu, kas tik patika un cik vēlējās. Tā katra personīgā arsenālā glabājās savs nagans, parabellums vai trumuļa pistole ar attiecīgu municiju. Tāpat krievu un vācu zortēs granātas, kuņas mēs, vienkārši, saucām par rocenēm. un liels daudzums šauteņu patronu. Pēdējās pievācām lielā vairumā dažāda veida plašai izlietošanai vēlākā laikā.

Nevajag jau tūlīg uztraukties par to, kas nu tālāk nāks, vai par to, kas briesmīgs tiks tēlots. Lai nu maziņa, tomēr tā podziņa virs pleciem arī skaitījās galviņa. Tādēļ ne mazākais sākums netika mājās nests. Visa dārgā manta katram glabājās slepenās dārza pašobelēs un citās līdzīgās vietās, kurās zināja tikai es un viņš, un vēl mēnestiņš.

Pa visu to brīnišķīgo laiku no mūsu mazā bariņa nevienam nenorāvās ne pirksts, ne kāja, ne acis izspridzināja, ne kāda cita ļežga notika. Man tāda sajūta, ka mazai drosmei vai riskēšanai nāk pavadā cūcene, turpretim, pārgalvība mēdz soļot roku rokā ar nelaimi.

Avīzēs gan paps skaļi lasīja par dažādām nelaimēm, kas notikušas ar bērniem, spēlējoties ar kaķa mantām. Tādās reizēs viņš mani sauca klāt, lika klausīties un nikni draudēja ar pirkstu:

"Ja es tevi ķeršu, kad tu krāmēsies ar tādām lietām, tad es tev ādu pār acīm novilkšu!"

Tagad jāsmējās, jo zinu, ka acīm nekāda āda nav, bet toreiz apakšlūpa stipri vien raustījās. Vēl šodien man nav skaidrs, vai vajadzības meli arī ir grēks?

"Nē, papiņ, es tādas lietas nekad neaiztīku!"

Vienreiz tomēr mazlietiņ uzrāvamies. Krūmos atradām veselu kaudzi tādus jocīgus spīdīga kapara pipīšus. Tādā kā lielā "L" formā, apmēram, pusotras collas garumā un mūsu mazā pirksta resnumā. Pilnīgi sveša mantiņa mūsu arsenāla grāmatu sarakstos. Skaidrs gan, ka tā ir kāda mums nezināma prece kaķa vešanas vajadzībām. Zīpkārība nav nekāda bērnu privilēģija. Ar to slimo visi lielie, tāpat kā mazie, tikai tie sīkie neprot to tik smalki slēpt.

Pēc ilgas funkcionēšanas un spriešanas nācām pie slēdziena, ka tāds mazs, sīks daikš nekas sevišķi traks nevar būt. Sameklējām lielu plakanu akmeni, pipīti virsū, un ar otru mazāku gāzām šim, ka lai šķīst. Ar nelielu blikšķi tas sākums izšķīda arī, bet visiem apkārt stāvošiem stilbiņiem ieskrēja dažas plāna bleķīša skabargas. Nekāds liels uztraukums par dažām nieka skrambām klāt pie jau daudzām esošām. Ādā vien tika, un tāpēc bija viegla izlasīšana. Mazi gabaliņi no avišu papīra kā plāksteris ar cvancieri pa virsu, un līdz vakaram atkal mājās viss kārtībā.

Ķaktiski, sāpēt jau sāpēja, bet publiska jeb atklāta binbošana mūsu bariņam nebija mōdē. Ja kāds vēlējās ar mums būt kopā, vajadzēja izturēt māzi. Ar memmišiem mums nebija pa ceļam.

Tā mēs atšifrējām tā mazā noslēpumainā pipīša vārdu - rokasgranātu kapsale. Vēlāk, citā reizē, mēs tos sitām diezgan bieži... pakāpušies augstāk uz dārza beļķa. Zēniem jau tāds mazs blikšķis nekad neapnīkst.

Mūsu arsenālā glabājās divas zortes rokas granātu - krievu un vācu tipa. Krievu granāta izskatījās kā bleķa pudele ar garu kaklu, kurā iebūvēta tāda kā federe. Kad to federi nospiež, tad pēc īsa brīža a i z i e t! Vācu tips izskatījās kā slaiķa bleķa bundža ar koka kātu, kam galā šporīte. Kad to šporīti pavelk, tad atkal pēc maza laiciņa - a i z i e t! Kā mēs tā ar viņām iepazīnāmies - neatceros vairs. Mūsu kaķa plānos nekādas granātu pielietošanas idejas vēl nebija. Tā radās vēlāk.

Vasaru mēs mīlējām iet uz Pardaugavu, kur šimpus Āgenskalna kuģīša piestātnes atradās Zundes kanālis. Tas locījās klusā apkārtnē, un tādēļ mums bija jauka, netraucēta džumpāšanās. Vienreiz gadījās, ka netālu no mums apmetās daži friču zaldātiņi. Tie lasīja utes, maizgāja savus kreklus un kaķa putekļus. Mēs neko daudz, tikai ar vienu aci lūrējām un atklājām, ka plīks fricis izskatās tāds pat kā visi citi cilvēki bez parķa mugurā. Viņi avīzēs tika tēloti par briesmopiem. Pēc kāda laiciņa viens fricis blāva uz mums savā valodā un meta ar roku: "Fort, fort, bengeles." Iedomājies, kas par kungu svešā zemē, un dod mums pavēles, murminājām. Drošības dēļ pagājām ar tālāk nost. Tad fricis iemeta ūdenī vienu rokas granātu. Bļurķš, noskanēja tāds kā dobļš kuļļa rūciens, pēc tam tāds kā ūdens kukulis, apmēram, spaiņa lielumā pacēlās virs līmeņa, un tas viss. Pēc īsa mirkļa tomēr uzpeldēja zivis, lielas un mazas, tā kā apdullušas, ar baltiem vēderiem uz augšu. Mute mums atvērās vaļā līdz pašam ausim, bet par to skola rokā un skaidrība par roceņu derīgumu. Friči pievāca zivis, apģorbās un smiedamies aizgāja.

Nākošā dienā, pēc labas džumpāšanās priekiem un dažu roceņu pielietošanas praksē, mēs katrs arī varējām nest mājās krietnu maišeli ar svaigām zivīm. Te man jāpaskaidro, ka pirmā kaķā, sabiedroto blokādes dēļ, Rīgā kostīte bija uz karti-

gām, un tādēļ pavisam šķidra.

"Kur tu dabūji tās zivis?" mamma stingri noprasīja.

Atbilde jau bija izdomāta - puse taisnības, puse, kā bija.

"Mēs peldējāmies Zūndes kanālī, un friči arī peldējās. Tad viņi iemeta rokas granātu ūdenī, un daudz zivju uznāca augšā. Viņi paņēma sev, un mums arī iedeва." Liecinieku nav, viss kārtībā.

Tas nebija vienkāršs mielasts. Tie bija svētki pa ilgiem laikiem, kad nāca liels grāpis ar zivju frikadeļu zupu galdā un cepas zivteles vēl pa virsu. Paps gan palika tāds mazliet aizdomīgs un sāka purdēt ar nepatīkamiem jautājumiem. Tad mamma nenocietās un dusmīgi nobēra papam pa oriņiem:

"Liec mierā tam puikam, ko tu viņu ģirdi? Labāk ēd savu zupu!"

Paps palika mierīgs, iesmeldams trešo šķīvi ķeizarišķās zupas, un man krūtīs apmetās tik silti ap sirdi, tik silti, kā vēl nekad.

Ar cienīšanu zīmējas: EDUARDS TILTIŅŠ.

Mākslinieka ILGVARA ŠTEINA ilustrācijas.

KĀ TOREIZ BIJA...

Pirmā MLB (toreiz MLPB) priekšnieka piezīmes.

1946. gada novembrī es saņēmu paziņojumu ierasties uz sēdi, kur apspriedīs gaidāmo jauniebraucēju sagaidīšanu, dzīvokļu sagādāšanu un citu izpildzību. Kad ieradus uz šo sēdi, tad tur priekšā atradu jau lietuviešu, ukraiņu un poļu pārstāvjus. Visām šīm tautībām bija jau vecas un lielas organizācijas, turpretim latviešiem nebija nekādas. Tad šie dzīvoja tikai pāris latviešu ģimenes. Mans stāveklis bija visai kļūmīgs. Kad paziņoja, ka iebrauks četras drēbnieku ģimenes un visas ar bērniem un noprasīja man, vai es uzņemtos apgādāt viņiem apmešanās vietu, atbildēju ar "jā", lai gan pats nezināju, kā to varēšu veikt. Dzīvokļu trūkums tad bija liels, un ar bērniem neviens negribēja uzņemt savā dzīvoklī. Pēc sēdes aizgāju pie Ranges kunga, izstāstīju viņam, ap ko lieta

grozās, un lūdzu viņu nākt palīgā šinī darbā. Viņš un viņa kundze saprata lietas stāvokli un bez kādas lielas runāšanas apsolījās nākt man talkā. Tā sākās mūsu palīdzības darbs jauniebraucējiem, galvenām kārtām, drēbniekiem. Sākās braukšana uz St. Paul L'Ermite, iebraucēju sagaidīšana un viņu atvešana uz pilsētu, dzīvokļu meklēšana, viņu novietošana darba vietās, avansu un algas kārtošana un citas lietas. Tas viss prasīja laiku, un tāda bij maz...

Pirms lietu nokārtošanas izpildzību iebraucējiem ar dažiem dolāriem no personīgiem līdzekļiem. Šī izpildzība bij maza, bet liela diezgan, lai cilvēki varētu sākt kustēties.

Visi vēlējās, cik vien ātri iespējams, tikt ārā no St. Paul L'Ermite izvietotās centra un stāties darbā, bet tā kā dzīvokļus tik ātri nebija iespējams sameklēt, bieži nācās iebraucējus vest uz mūsu privātiem dzīvokļiem, un bija man tāds gadījums, kad pāris naktis manā dzīvoklī gulēja 14 jauniebraucēju.

Tanī pat laikā sāka ierasties mājkalpotājas, un kaut gan tām materiāls atbalsts (un cita izpildzība) nebija vajadzīgs, morālisks gan. Vajadzēja uzturēt možu gara stāvokli. Iebrauca pa lielākai daļai jaunas meitenes, kuŗas mājkalpotāju darbu nebija iepriekš strādājušas, un daudzas no viņām sastapās ar ne visai patīkamām darba devējām - kundzēm, kas no sākuma centās tās izmantot. Vajadzēja pacelt balsi viņu labā tanīs kanadiešu komitejās, kuŗas interesējās par mājkalpotājām. Darba ministrijas darba apgāde skatījās nelabvēlīgi, ja kāds no ārpuses iestājās par mājkalpotāju aizstāvi. Tāmdēļ man bija jāprobežojas ar padomdošanu kā rīkoties, lai viņas tiktu pārceltas uz citu darba vietu. Ātri praksē noskaidrojās, ka neapmierinātai personai vajadzēja noteikti pastāvēt, ka darba devējs nav pieņemams, un darba pārvalde bez vārda runas un nekavējoši pārcēla citā darba vietā. Viena pēcpusdiena nedēļā viņām bija brīva, un mana sieva centās viņas, kā arī citus iebraucējus, uzņemt mūsu dzīvoklī. Laimīgā kārtā mums tad bija konditorija, un mums tas vieglāk nācās.

Iebraucēji strauji vairājās, un mūsu, tāpat Ranges kunga, dzīvokļi palika daudz par maziem. Vajadzēja dibināt komiteju, un tādu arī nodibinājām...

Mani ievēlēja par priekšsēdi, un valdē - Rangi, Dunci un Dulpiņu. Palīdzības un pakalpojumu darbs tika intensīvi turpināts... Sāka ienākt daži desmiti dolāru un nu jau varējām iebraucējiem izsniegt aizdevumus \$ 5 un \$ 10 apmērā (Tri vai kredītsabiedrības sākums. Red.). Darbs strauji attīstījās sakarā ar jauniebraucēju ierašanos lielākā skaitā. Valdi papildināja ar Caunīti, Ikvildu, Krauli un Drupalu.

Pateicoties tam, ka bija ieradusās dziedātājas Caunīte, Valdovska un Karlsona, varējām jau domāt par koncertu sarīkošanu,

1946. gada novembrī es saņēmu paziņojumu ierasties uz sēdi, kur apspriedīs gaidāmo jauniebraucēju sagaidīšanu, dzīvokļu sagādāšanu un citu izpildzību. Kad ieradus uz

Kārļa Lazdiņa rekrakstā oriģināls.

un, ja tie izdevās, tad par to jāpateicas šim dziedātājam, kas tos kuplināja. Tāpat sarīkojām pazīstamos ceturtdienas vakarus. Pamazām kasē sāka ienākt nauda, un bez aizdevumiem varējām jau nosūtīt mazākas summas mūsu invalīdiem un trūkcūcietējiem Vācijā.

Daži latvieši, kas stāvēja ārpus biedrības, mēdza teikt: "Ko tur tā komiteja, ko tur tas Lazdiņš maisās ar to dzīvokļu sameklēšanu un citu lietu kārtošānu. Ja tās ebreju firmas vēlas strādniekus, lai par visu gādā pašas." Tā bija lietas pilnīga neizprašana, un, ja viņi būtu piedalījušies komitejas darbā, tad, es esmu pārliecināts, viņi būtu citās domās. Aizjūras drēbnieku komiteja mums paziņoja jau pirmā sēdē, ka viņa ir uzņēmusies izsauktiem sagādāt darbu, bet viss cits ir jāveic atsevišķām tautību organizācijām. Ja mēs, latvieši, būtu atteikušies izpalīdzēt mūsu tautiešiem, Aizjūras drēbnieku komiteja būtu latviešu vietā pēmusi citu tautu piederīgos, un mēs būtu daudziem mūsu cilvēkiem iebraukšanu Kanādā nobloķējuši. Tādu rīcību mums nekad nepie-dotu. Tas mums komitejā visiem bija skaidrs. Mēs uzskatījām par svētu pienākumu palīdzēt iebraukt Kanādā iespējami vairākiem mūsu tautiešiem, un ar sajūsmu to darījām.

Sakarā ar to, ka pirms gadiem pieciem Kanādā dzīvoja nepilns tūkstots latviešu, mūs nepazīna. Vajadzēja popularizēt latviešus un darīt zināmu mūsu neapskaužamo stāvokli. Mēs to panācām ar to, ka katrā sarīkojumā noturējām runas latviešu un tulkotā veidā angļu valodās. Mūsu runas atreferēja Montrealas laikrakstos, un tā latviešu vārds nāca ziņams plašākām kanadiešu aprindām. Tanī laikā tam bija liela nozīme, jo tūkstoši latviešu Vācijā vēlējās braukt uz Kanadu. Vajadzēja, kaut vai šādā ceļā celt mūsu tautiešu reputāciju un atvieglot viņu ieeļošānu. Iebraukušie savā darbā drīz pierādīja savu prasmi un jau pēc dažiem mēnešiem nāca ziņas no Darba ministrijas Otavā, ka latviešu darba spējas esot augsti vērtējamas. Labvēlīgas ziņas par latviešiem parādījās Montrealas angļu un franču laikrakstos.

Tādi dedzīgi tautieši, kā Ikvilds, Kraulis un Caunītis, jau 1948. gada februārī ienesa priekšlikumu dibināt latviešu centrālo organizāciju Kanādā. Mēs kā iniciātori izsūtījām šo ierosinājumu visām tanī laikā pastāvošām kopām un biedrībām. Atsauksmes pienāca piekrītošas, un lieta sāka virzīties uz priekšu. Konrāds Dobelis Edmontonā uzņēmās sasaukt dibināšanas sēdi, un tādu nolika uz 1948. gada 25. septembri, kad arī LNAK tika nodibināta. No Montrealas dibināšanas sapulcē piedalījās Ikvilds, Kraulis un es. No tā laika LNAK ir veidojusies, pārveidojusies, bet, kā liekas, nav vēl pilnīgi izveidojusies. Neskatoties uz dažām lietām, kuŗas mēs vēlējāmies citādi, it īpaši, lai šī apvienība pārstāvētu biedrības, mēs tomēr palikām šīs apvienības aktīvi pabalstītāji, būdami tanīs uzskatos, ka mazākumam jāizcīna savu priekšlikumu pieņemšana aktīvi līdzdarbojoties, ne atraujoties no tās un to publiski negatīvi kritizējot, kā tas par nožēlošanu notika ar torontiešiem pēdējās vēlēšanās.

Tanī pat laikā, starp citu, mums bija jākārtō kāda cita lieta, kas mums ļoti nepatika. Latvijas goda konsuls Montrealā skaitījās kāds atvaļināts pulkvedis Gabury kungs. Mēģinājām viņu vairākkārt satikt, bet tas mums

neizdevās. Viņš no tā izvairījās. Uzsākām sarakstīšanos ar Zariņa kungu. Griezāmies pie viņa rakstiski un beidzot sapēmām no Gabury atbildi, no kuŗas bija redzams, ka viņam nebija skaidrības par to, vai viņš ir vai nav Latvijas goda konsuls Montrealā. Nosūtījām šo vēstuli mūsu Zariņa kungam, apgaismojot lietas stāvokli, un atļāvāmies lūgt iecelt tādu konsulu, kas interesētos par latviešu lietām Montrealā. Pagāja, apmēram, divi gadi, kamēr šo lietu nokārtoja, bet daudz labākā kārtā, kā mēs bijām domājuši. Montreala dabūja kā konsulu mūsu pašu tautieti - Tomsona kungu.

... Tad Montrealā iebrauca Irma Graudiņa un Aleksandrs Klinklāvs. Viņi tūlī pietēica savu līdzdalību biedrībā, un mēs viņus ievēlējām par drāmatiskās sekcijas vadītājiem. Nebija ilgi jāgaida uz teātra grupas noorganizēšanas un mēģinājumu uzsākšanu. 1948. gada 12. maijā notika pirmizrāde, un uz to ieradās ar apsveikumiem delegāti no Otavas, Toronto, Hamiltonas. Tas bija notikums. Zviedrijā dzīvojošie aktieŗi izteica domas, ka latviešu teātris esot miris. Montrealas latviešu pirmizrāde rādīja, ka tas tā nav un ka, neskatoties uz visiem nelabvēlīgiem apstākļiem, pat trimdā var uzturēt dzīvu latviešu teātri.

Bija jāgādā par garīgo aprūpi. 1948. gada 3. februārī sasaucām sapulci Viktorijas zālē un Montrealas draudzes padomē ievēlējām prof. Tauriņu, Drupalu, Kalēja kundzi, Mazuti, Stadiņu. Kandidātos palika Asaris un Sulcs. Mēs visādi centāmies draudzes lietu veicināt.

1949./50. gada sākumā bija izveidojies paralelisms. Uzaicinājām uz pārrunām draudzes priekšstāvi, bet par nožēlošanu neviens neieradās. Tas mūs dziļi apbēdināja, bet, neskatoties uz to, mēs joprojām uzturējām korektas attiecības ar draudzi...

1949. gada sākumā Montrealā bija ieradusies jau vairāki simti latviešu. Biedrības darbība paplašinājās, un līdz ar to radās vajadzība pēc drukāta vārda. 17. martā valde nolēmj izdot MLPB Ziņotāju un par tā vadītāju ievēl Klinklāvu, un kā tehniskos palīgus A. Bērziņu un Grantu. Pirmais numurs iznāca 4. aprīlī. Vienu gadu to ar labām sekmēm vadīja Aleksandrs Klinklāvs, pēc kam vadību pārņēma Aleksandrs Spurmanis. Ka Ziņotājam ir, bija un būs liela nozīme ne tikai MLPB veicināšanā, bet arī citu biedrību darbā, tas gan katram acīm redzams...

Esmu šē minējis dažus mūsu aktīvos tautiešus, bet man ir padomā citi - cittautieši, kuŗus es vēlētos pieminēt. Tas ir parlamenta loceklis Coté un Aizjūras drēbnieku komitejas direktors Valters Frīdmanis... Coté jau no sākta gala izrādījis lielu interesi par latviešiem, lietuviešiem un igauņiem, ieradies mūsu svētku gadījumos novēlēt laimes un uzmudināt mūs cīņai par Latvijas brīvības atgūšanu. 1949. gada 14. jūnijā aizvesto piemiņas dienā viņš gāja demonstrācijas priekšgalā, ar to apliecinādams, cik dziļi viņš jūt baltiešiem līdz.

... Ar Valteru Frīdmani man bija jāsatiekas ļoti bieži, kārtējot drēbnieku lietas. Man jāsaķa, ka bija ļoti objektīvs un izpalīdzīgs. Kad MLPB kase bija izsmelta aizdevumiem iebraucējiem, vairākos gadījumos grie-

zos pie viņa un lūdzu izsniegt mazus aizdevumus no Aizjūras drēbnieku savienības, bet izrādījās, ka šai organizācijai nebija līdzekļu šim nolūkam. Viņš bija tik laipns, ka šādos gadījumos izsniedza mazus aizdevumus no saviem personīgiem līdzekļiem...

No šī pārskata redzams, ka biedrība neaprobežojās ar tiešu palīdzību un pakalpojumiem vien. Tās darbība noritēja plašākā plāksnē. Mūsu lozungs vienmēr bija: "Ne laust, bet celt!" Izlīdzinošu kursu sevišķi uzsvēra Dru-pals, un pēc jautājumu vispusīgas iztirzāšanas mēs aizvien atradām kopēju atbildi. Sīrnība valdīja valdē, un tā izpaudās arī visos sarīkojumos...

Mēs esam veca kultūras tauta. Archeologs Fr. Balodis saka, ka latvieši uz tagadējās teritorijas esot dzīvojuši vismaz 4.000 gadu. Prof. Švābe domā, ka daudzas mūsu tautas dziesmas ir tikpat vecas. Studējot un salīdzinājot sanskrita un latviešu vārdus, esmu nācis pie pārliecības, ka mūsu valodā ir uzglabājušies veco āriešu vārdi, no kuriem viens zars esam mēs. Tie ir tikpat veci vai vēl vecāki. Ja nu mūsu tauta ir tik veca un ir pārcietusi tūkstošiem gadu visādas vētras un nedienas, tad taču ir jānāk pie slēdziena, ka arī tagadējās nebaltās dienas tā pārcietīs. Visur, kur vien skatāmies, brīvā pasaulē latvieši organizējas un kā galveno uzdevumu uzskata latvietības saglabāšanu un Latvijas neatkarības atgūšanu. Arī pašā Latvijā šī uguntīņa kvēlo, un tā gaiši uzliesmo pie pirmās izdevības. Lai gan latvieši ir izkaisīti pa visu plašo pasauli un cīnās par savu eksistenci, mums nav krietnu darbinieku trūkums, kas ir ķīla, ka Latvijas patstāvība tiks atgūta. Se es gribētu atkārtot kāda tautiskā laikmeta dzejnieka vārdus:

Nē, nav zudusi tā tauta,
Mūžam dzīva viņa būs,
Kas iz sava vidus rada
Tik daudz lielus varoņus.

KĀRLIS LAZDIŅŠ.

• Šīs piezīmes ir izvilkumi no runas, ko Kārlis Lazdiņš teica MLB 5 gadu pastāvēšanas svētkos. Tās dod labu ieskatu biedrības sākumos un liecina, ka būtībā nekas daudz nav mainījies.

Red.

RIETUMKRUSTA 3X3.

Rietumkrasta 3x3 nometnes priekšdarbi turpinās. Ritas Petričēkas vadībā, nometne notiks no 22. augusta līdz 1. septembrim, Latviešu Izglītības centrā, Šeltonā, Vašingtonas štatā. Uz nometni jāpieteicas līdz 15. jūlijam. Pieteikšanās anketas dabūjamas pie R. Petričēkas, 350 Olive St., Menlo Park, CA 94025 (tel. 415-324-2066). Tiem, kas pieteiksies pirms noliktā termiņa, dalības maksa būs \$ 60.- no personas (ne vairāk kā \$ 150.- no kodolģimenes); vecvecākam, kas ieradīsies kopā ar kodolģimeni - \$ 30.-. Dalības maksa būs proporcionāli zemāka tiem, kas nepiedalīsies visas 9 nometnes dienas. Pēc 15. jūlija dalības maksa būs stipri augstāka. Ierodoties nometnē, iekasēs uztura un gultas naudu: pieaugušiem \$ 180.-, no 6 - 18 g. v. - \$ 120.-, bet zem 6 g. v. - \$ 60.-.

Nometnes ieviržu izvēlē būs liela dažādība - paredzētas 13 - un katrs dalībnieks ai-

cināts pieteikties uz vienu rīta un vienu pusdienas ievirzi. Sarunāti daudzi spējīgi, rietumkrastniekiem labi pazīstami ieviržu vadītāji un lektori, kā arī daži tālumnieki, kā piemēram vēsturnieks Dr. Jānis Peniķis no Indīānas Universitātes, kas vadīs Politikas ievirzi, un plašā un interesantā mēnešraksta MLB ZINOTĀJS redaktors Mārtiņš Štauers no Montrealas, kas vadīs Žurnālistikas ievirzi. Turpināsies Latvian Heritage angļu valodā mākslinieka Gvido Augusta vadībā. Būs Būvniecība, Folklorā, Fotografijā, Latviešu valoda, Latviskā virtuve, Literatūra, Podniecība, Rokdarbi, Rotkalšana, Teātris. Katru dienu notiks koplekciju cikls LATVIEŠI PRETĪ 21. GADU SIMTENIM, kur, ZK APSKATA redaktora Ojāra Celles vadībā, referātus dos daudz un dažādi speciālisti. Paredzētas nodarbības bērniem un jauniešiem, gan latviski runājošiem, gan latviski nerunājošiem. Ja kāds nelatvietis vēlēšies nopietni mācīties latviski, tiks domāts arī par to.

Vadītājas R. Petričēkas palīdzē būs Dzidra Upāne no Sietlas, bet vadītājas vietniece - Biruta Zommere no Oregonas. Kasieņa pienākumus uzņēmies Juris Petričēks, grafisko apdari reklamai darina Gvido Augusts, bet par informāciju gādā Māra Celle.

MĀRA CELLE.

MŪZIKA.

SVINĪGS KONCERTS.

1987. gada 24. novembra koncertā, Mendelsoņa koris diriģenta Dr. Iselera vadībā pirmat-skapojumā dziedāja komponista Tālvālža Ķeniņa kantāti GLORIA. Koncerta sponsors bija Benjāmiņu filmu laboratorija.

Koncertā ieradās, Latvijas goda konsula Dr. E. Upenieka aicināts, Ontario provinces gubernators Linkolns Aleksandrs (Lincoln Alexander). Gubernatora ierašanās piedeva sarīkojumam īpašu noskaņu un izkārtojumu. Partraukuma brīdī gubernators tikās arī ar komponistu T. Ķeniņu. Gubernatoram, kas ir nēģeru izcelsmes, Ķeniņa darbs ļoti patika, laikam, īpaši tādēļ, ka tajā ir ieskaņots Īss izvilkums no kādas Mārtiņa Lutera Kinga uzrunas. Baltiešiem šis darbs īpaši interesēja tādēļ, ka tajā ir ieskaņota uz Sibīriju izvestas lietuvietes vēstule brīvajai pasaulei. Šīs vēstules daļu drāmatiski izpildīja solistes S. Grēma (Graham) un F. Robinsone.

Kritiķu atsauksmes par koncertu bija labas. Tas bija izpārdots - piepildītas bija visas Roja Tomsona zālēs 2.800 sēdvietas.

E. U.

PIANISTS ARTŪRS OZOLIŅŠ KONCERTĒS KINGSTONĀ Š. G. 1. MAIJĀ.

Internacionāli pazīstamais latviešu pianists koncertēs ar Kingstonas Simfonisko orķestri svētdien, 1. maijā, plkst. 14:30, Grand teātrī, Kingstonā.

Viņš atskaņos Brāmsa Klavierkoncertu Nr.2. Ieejas kartes: \$ 13 un 11, pensionāriem - \$ 12 un 10 pasūtīnāmas teātra kasē, 218 Princess St, Kingston, Ont. K7L 1B2, tel. 613-546-1756.

Mūzikas cienītāji izmantojiet izdevību!

MŪZIKAS NOMETNEI IZTRŪKUMS.

Dažādu apstākļu dēļ vēl nav izdevies noslēgt visus rēķinus aizvadītai II Mūzikas nometnei Orfordā. Tomēr ir jau zināms, ka tai ir nepilni \$ 10.000.- iztrūkums, kas radies pēdējā mirklī, Orfordas Kultūras centram ievērojami paceļot maltīšu un telpu īres maksas. Nometnes rīkotāja - Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Padome - nevēlējas pacelt dalības maksas un nometnē pieņēma itin visus interesentus.

Starplaikā radušies labvēļi, kas atvēlējuši līdzekļus iztrūkuma mazināšanai:

DV ASV valde atvēlējusi \$ 1.900.- (ASV \$ 1.500.-), DV Kanadas valde - \$ 770.00, DV Montrealas nodaļa - \$ 500.- un Jānis Mieriņš, Otavā, - \$ 500.-. Kopā saņemti \$ 3.670.-, kas iztrūkumu samazina uz, apmēram, \$ 6.200.-. Sakām visiem labvēļiem vissirsnīgāko paldies!

Iztrūkuma mazināšanai var nākt talkā arī citi labvēļi. Atvēlējumi adresējami Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Padomei, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2. Čeki rakstāmi uz Latvian Youth Song and Dance Festival vārda.

Vispārējs lektoru, dalībnieku un vērotāju atzinums ir, ka Mūzikas nometne ir nozīmīgs pasākums mūsu kultūras dzīvē. Tas uzturams, un uz eiropiešu lūguma pamata patlaban tiek apsvērtas iespējas šāda veida mūzikas nometni sarīkot arī Eiropā. Ja apstākļi būtu labvēlīgi, tā tur varētu notikt 1989. gada vasarā.

Nākamā - III Mūzikas nometne Orfordas mūzikas centrā Orfordā, Kvebekā, paredzēta 1990. gadā.

PADOME.

PATEICĪBA.

DV Montrealas nodaļas valde izsaka sirsnīgu pateicību visiem atsaucīgiem tautiešiem, kas ar savu ziedojumu atbalstījuši mūsu gadskārtējo Ziemsvētku ziedojumu akciju.

Saņemti sekojoši ziedojumi:

- \$ 5.- I. Steprāns, Anonīms, Osv. Teteris, I. Valdmane, Velta Ozols, L. Lapa un P. Casno.
- \$ 6.- Helēna Preiss.
- \$ 8.- E. J. Ribakovs.
- \$ 10.- Velta Vaivads, A. Stigners, S. Dreimanis, H. Ulmanis, G. Jākobsons, K. Irbītis, Kristis Ozols, A. Krievs, J. Ezerosis, L. Vāvere, H. Bērziņa, I. Zdanovskis, Ž. Kavaliers, F. un A. Gūtmaņi, Anonīms, Z. Viesnievskis, Z. Kušils, Lilija Rudzāts, L. Varslavāns, Eižens Kalniņš, A. Melderis, H. Dekmeiers, G. Smilga, A. Ķipēns, Ludvigs Kalniņš un V. Niedre.
- \$ 12.- Ojārs Rozentāls.
- \$ 15.- P. Gasparovičs, J. Kalacis, Rita Bungay, I. Klaiše, A. R. Tiltiņš, K. Timmermanis, J. Gributs, H. Romans un M. Stauvers.
- \$ 20.0 E. Āboliņa, V. Klētņieks, I. Reicholds, A. Sestakovskis, R. Leimane, J. Mežinskis, L. Grīns, J. Birze, S. Opelniēks, J. Ierasts, J. Odiņš, Vera Ikaunieks, I. Laimīte, M. Demandt - Valdmane, A. Spurmanis, V. Tomsone, K. Sestakovskis, I. Rambachs, J. Osis,

Alfr. Skujiņš, H. Ozoliņa, L. Ulmanis, J. Vilnis, Jānis Hūns, Elvīra Goba, Arnolds Sproģis, A. un H. Smiti, A. Laizāns, Ed. Auders, P. Zujevs, J. Peičs, Emīls Gailis un Maiga Kalniņa.

- \$ 25.- Ed. Sprincis, Arv. Ērglis, P. Gerge, J. Greizis, J. Ķivītis, E. Krūze, H. Zvīgulis, J. Blusnovičs, J. Janitēna, Viktors Hūns, Valija Grunde, Z. Bērziņš, Emma Krūmiņa un Pēteris Efferts.
- \$ 30.- U. Valters, J. Začs, I. Frišmanis, A. Mālderis, A. Kabulis, K. Dreijeris, B. Krūmājs, Vold. Paegle, J. Bilinskis, V. Golde un E. Skujiņš.
- \$ 33.- Arnolds Zariņš.
- \$ 35.- A. Krauklis un J. Leitens.
- \$ 37.- Valters Zariņš.
- \$ 40.- Elmārs Kalnavārns.
- \$ 45.- Georgs Strautiņš.
- \$ 50.- Andrējs Apinis, J. Beldavs, Alma Apse, J. Ļavs, Aleksandrs un Spīdola Zariņi, J. Tērauds, E. Platups, A. Skuja, Sk. Esmiņa, A. Timbers, J. Skrastiņš un Konstantīns Čaks.
- \$ 60.- Kazimīrs Deksnis.
- \$ 100.- R. Stelps-Kiršsteins, Jūlijs Metums, Simeons Asaris un Jānis Graudiņš.
- \$ 275.- Eižens Reveliņš.
- \$ 300.- Anonīms.
- \$ 350.- Augusts Pušpurs.

Pavisam kopā no 129 ziedotājiem, kas ziedojuši sekojošiem norādītiem mērķiem, \$ 4,006:

Bez norādījuma	\$ 1.678.-
DV Montrealas nodaļai-aprūpei ..	\$ 1.213.-
Invalīdu un slimo aprūpei	\$ 158.-
Vietējai aprūpei Montrealā	\$ 50.-
Aprūpei okupētajā Latvijā	\$ 35.-
Uz Sibīrijū izsūtīto aprūpei ...	\$ 20.-
Latviešu skolai Montrealā	\$ 375.-
Minsteres latviešu ģimnazijai ..	\$ 70.-
Jaunatnei	\$ 35.-
Informācijas darba atbalstam ...	\$ 12.-
DV Dzintariem	\$ 65.-
DV Bērzainei, Vācijā	\$ 100.-
DV Kanadas valdei	\$ 25.-
Patiesības fondam	\$ 20.-
R. Silaraupam (Helsinki '86) ..	\$ 150.-
=====	
Pavisam kopā saziēdotā summa ...	\$ 4.006.-

Sirsnīgs paldies par lielo devumu!

JĀNIS LEITENS,

DV Montrealas nodaļas
Aprūpes daļas vadītājs.

Salīdzinājums ar iepriekšējo gadu: 1986. gada akcijā 115 ziedotāju bija devuši \$ 3.577. Līdz ar to ziedotāju skaits pieaudzis par 14, bet saziēdotā kopsumma par \$ 429. Abi reģistrētie cipari ir rekordskaitļi šīs akcijas ietvaros nodaļas pastāvēšanas vēsturē. Montrealieši atkal pierādījuši, ka viņi ir devīgi ļaudis un patiesu degsmi atbalsta mūsu sabiedriskos pasākumus. Red.

AICINĀM

tos 1987. gada kopējā Ziemsvētku un Jaungada apsveikuma dalībniekus, kas vēl nav nokārtojuši savu dalības maksu, nokārtot to ar atbildes pastu. Red.

PĀRMAIŅAS ORGANIZĀCIJU PADOMĒ.

1988. gadā to vadījis Andris Spura.

Montrealas latviešu organizāciju padomes sēde notika 12. janvārī, Latviešu Centrā. Tajā piedalījās 9 dalībnieki, kas pārstāvēja 10 vienības. Sēdi sākumā vadīja J. Norvels, vēlāk - A. Spura, bet pierakstīja Agrumu Pēteris. Sēdes dalībnieki uzklaušīja ziņojumus par aizvadīto Valsts svētku sarīkojumu, Cilvēku tiesību dienas aprisēm un R. Silaraupa viesošanās Montrealā. Valsts svētku sarīkojums izdevies teicami! Ziedojumos kopā ienākuši \$ 1.264, bet izdots \$ 1.579, dodot iztrūkumu \$ 315.-, kas segti no padomes kases. Iztrūkums būšot arī Cilvēku tiesību dienai. Ļoti sekmīga izrādījusies R. Silaraupa ciemošanās, ko kopīgi rīkoja DV Montrealas nodaļa un Latviešu Centrs.

Plašāk pārrunāja līdzekļu vākšanas iespējas Helsinkī '86 vajadzībām. Bija neapstiprinātas ziņas, ka Īpašu akciju gatavojot Latviešu Centrs. Kāda tā varētu būt, par to nebija skaidrības. Tādēļ atzina, ka, kamēr būs zināmi Centra nodomi, lūgs tautiešus Montrealā ziedojumus pagaidām nodot organizāciju padomei, kā arī atsevišķām organizācijām. Līdzekļi vajadzīgi tagad, tādēļ šis pagaidu izkārtojums. Čeki rakstāmi uz COUNCIL OF MONTREAL LATVIAN ORGANIZATIONS vārda un sūtāmi padomes kasierim M. Stauveram, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué., H9X 2R2.

Padomes Jaunatnes Izglītības Fonds patlaban iztukšīts, jo aizvadītajā gadā bijuši daudz stipendiju pieprasītāju - 8, kam kopā izmaksāti \$ 1.700.-. Sagaidāms, ka jaunieši stipendijas pieprasīs arī šogad, tādēļ fondā vajadzīgas jaunas iemaksas. Padomes dalībnieces lūgtas tās iemaksāt padomes kasē līdz šā gada 1. maijam. Atvēlējumus stipendiju fondam var dot arī atsevišķas personas. Interesentiem, kas vēlētos stipendijas saņemt, jāpiesakās pie J. Norvelā, arī līdz šā gada 1. maijam.

Apgrozības summas aizvadītā gadā bijušas lielas, ziņoja padomes kasieris:

Ieņemts	\$ 2.700.00
Izdots	\$ 3.711.90
Iztrūkums	\$ 1.011.90

Iztrūkums segts no kasē uzkrātiem līdzekļiem, kas nu sarukuši uz \$ 707.08.

Nolēma, ka organizāciju dalības maksas 1988. gadā paliks līdzšinējās - \$ 25.-, aicinot tās iemaksāt kasē pēc iespējas drīz.

Līdzšinējais padomes priekšsēdis Jānis Norvels (DV Montrealas nodaļa), kas padomes darbu vadījis pēdējos 2 gadus, vēlējās vadības grožus nodot citam vadītājam. Pienākumu uzņēmās latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudzes pārstāvis Andris Spura. Ar aklamāciju par sekretāru ievēlēja Agrumu Pēteri, bet par kasieri - Mārtiņu Stauveru, kas abi šos pienākumus pildījuši daudzus gadus.

Pārrunāja dažādus citus jautājumus. To vidū nozīmīgu vietu ieņēma atzinums, ka uzsākams jau agrāk ieteiktais Nākotnes vajadzību komitejas darbs. Komiteju sastādīs priekšsēdis A. Spura. Atzina arī, ka Montrealas latviešu sabiedrībai ļoti nepieciešams publisks Ziemsvētku eglītes sarīkojums, kāds 1987. gadā izpalika. Šo jautājumu ar savas draudzes vadību pārrunās A. Spura.

Padomes darbs ir iegājis noteiktās sliekšņos

un notiek labā saskapā. Par to pateicība pienākas vadībai un visiem organizāciju un draudžu pārstāvjiem, kas kopējai lietai piegājuši ar sevišķu nopietnību... un teicamu izpratni. Nākošo darba sēdi paredzēja 15. martā, plkst. 19:30, Latviešu Centrā.

Š.

Pamanīta kļūda: Rakstā "Ziemsvētki Abrenē", kas iespiests šī numura 10. lpp., korektūru lasot, pamanīts, ka izlaisti 2 teikumi rindkopā, kur ietapināta norāde "Sk. 22.". Teikumi ir šādi:

"Lielajā zālē vienā galā liels kamīns, otrā galā un pie sānu sienām nišas, visapkārt pie griestiem vitrāžas. Parketa grīda masīva un labi saglabājusies."

Pateicoties korektrises Elgas Čops redzīgajai acij, esam kļūmi atklājuši. Citādi tā būtu pagājusi garām nepamanīta. Paldies!

Red.

MOTREALAS LATVIEŠU ORGANIZĀCIJU PADOMES

PAZIŅOJUMI.

Jauniešiem, kas vēlētos saņemt STIPENDIJAS latviskās izglītības turpināšanai 1988. gadā, padomei jāiesniedz rakstisks LŪGUMS līdz šī gada 1. maijam. Lūgumraksts adresējams padomes loceklim J. NORVELAM, 9860 Gouin Blvd., Apt. 202 Pierrefonds, Qué., H8X 3H2, tel. 683-3342.

Padomes dalībnieces - draudzes un organizācijas laipni lūgtas atvēlēt līdzekļus Latviskās izglītības stipendiju fondam un iemaksāt tos padomes kasē arī līdz 1. maijam, lai padome varētu izšķirties par pieejamo stipendiju lielumu.

Tautieši, kas šobrīd vēlētos ziedot. HELSINKI '86 vajadzībām, var savus atvēlējumus adresēt padomei, kas tos nosūtīs tālāk. Čeki rakstāmi uz Council of Montreal Latvian Organizations vārda un nosūtāmi padomes kasierim M. Stauveram, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué., H9X 2R2.

Nākamā padomes darba sēde notiks otrdien, 15. martā, plkst. 19:30, Latviešu Centrā. Visas padomes dalībnieces lūgtas sūtīt uz to savus pārstāvjus.

PADOME.

DIVI LATVIEŠI VIETĒJĀ OPERETĒ.

Montrealas salas rietumu daļā jau 33 gadus aktīvi darbojās LEIKSORAS OPEREŠU SABIEDRĪBA, kas parasti uzved Gilberta un Sullivanāna operetes.

Gunārs Aleksis šai sabiedrībā dzied jau 10 gadu, uzstājoties dažādās lomās. Šogad viņš būs "Sir Roderic Murgatroyd" operetē "Ruddigore". Operetes korī dziedās arī Andrijs Vītols.

Šīs sezonas izrādes būs 19., 20., 25., 26. un 27. februārī, plkst. 20:00, Jāņa XXIII

(Ecole Jean XXIII) vidusskolas auditorijā,
1301 Dawson avenijā, Dorvalā.

Ieejas kartes: \$ 10.-. 25. februāra izrādē
studentiem un pensionāriem \$ 6.-.

Visas vietas ir numurētas, un biļetes ir
pieejamas iepriekšpārdošanā. Apmeklētāju vidū
parasti ir daudz latviešu. Tuvāka informācija
un biļetes dabūjamas pie G. Alekša, tel. 636-
1995, un A. Vitola, tel. 637-9102.

G. A.

KĀ CENTRS PULSĒ?

1988. gada 13. janvāra Centra valdes sēdi
vadīja J. Tērauds.

Viktors Hūns ticis ar Lašinas pilsētas
pārstāvi, lai pārrunātu iecerētās piebūves un
celtņa jautājumus. Pēc viņa domām, pilsētai
iebildumu nebūs.

Celtna vajadzība izraisījusi plašākas de-
bates. Radušies vairāki jautājumi. Vai tas
vispār vajadzīgs? Cik tas un nepieciešamā
piebūve izmaksās? Kā Centram ir ar līdzekļiem?

Celtnis ir domāts 6 līdz 8 personām, kā
arī galdu, krēslu un ēdienu pārviētošanai no
apakšējā stāva uz augšu un otrādi. Trūkst
brīvprātīgo galda pārnēsēju. Tādēļ vajadzība
liela. Tādēļ piebūvi un celtni cels, ja lī-
dzekļi to atļaus.

Par organizāciju padomes sēdes norisi ziņo-
ja J. Birze. Centrs piešķir pie padomes pa-
stāvošam Latviskās izglītības fondam \$ 100.-.

Centra atbalstītāju saiets notiks 13. feb-
ruārī, plkst. 17:00, Centrā. Ieeja \$ 50.- no
personas. Ēdieni un dzērieni ieskaitīti cenā.
Paredzēts J. Tērauda ilustrēts stāsts par
Latviju. Visus saieta dalībniekus ar Centra
pagātni, tagadni un nākotni apgaismos Augusts
Pušpurs.

Par Jaungada sagaidīšanas sarīkojumu, kas
notika 31. decembrī, ziņoja J. Bilinskis. Ta-
jā bijuši 75 apmeklētāji. Sarīkojuma tīrs at-
likums \$ 1.003.02, ko izmantos dažādām Centra
vajadzībām. Centra valdes paldies dāmām par
bagātīgi klātiem galdiem un J. Metumam par sa-
rīkojuma vadīšanu un mūziku.

Centra pilnsapulce ar valdes vēlēšanām no-
tikis 13. martā, plkst. 15:30, Centrā.

Čaklas rokas uzlabojušas apgaismojumu pie
ieejas lielajā sarīkojumu telpā. Dažus citus
sīkākus darbus paredzēts paveikt talkas
veidā.

Nākošā valdes sēde 10. februārī, plkst.
19:30, Centrā.

L. KALNIŅŠ.

PALDIES.

Sirsniņgs paldies Montrealas Latviešu Bied-
rībai par viesizrādes izkārtošanu Toronto
Latviešu Biedrības Drāmas kopas iestudējumam
"Omartija kundze". Esam priecīgi, ka mūsu iz-
rāde guva kontaktu ar publiku. Jūtāmiem pago-
dināti, saņemot kājās piecēlušās publikas ap-
lausus.

Liels paldies Otavas Daugavas Vanagu noda-
ļai par izrādes rīkošanu Otavā un visiem iz-
rādes apmeklētājiem. Skatītāju atsaucība dod
mums iedvesmi un prieku turpināt mūsu darbu.

MAIJA ĶUZE,
TLB Drāmas kopas
administratore.

ALBERTS CAUNE

Uzpēmumu grāmatvedība, finanču pārskati
un bilance. Algu saraksti. Padomi nodok-
ļu lietās u. t. t.

6865 Norwalk Rd., Apt. 702,
COTE ST. LUC, Qué., H4W 2X7
Telefons: 514-484-0272

LATVJU MĀKSLA NR. 13

iznācis. Tajā daudz gleznu reprodukciju un
dažādu rakstu, kuŗu vidū ir arī Maijas Sle-
seres apcere TĒVU JOSTAS AUDEJA (par Vitu
Plūmi, Kr. Barona prēmijas laureāti).

Maksā Kan. \$ 11.00 (pastam jāpievieno
\$ 2.-). Montrealā to var pasūtīt pie Il-
gas Štauveres, 291 Lorraine Dr., Baie d' Ur-
fé, Qué., H9X 2R2, tel. 514-457-9832.

Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku
Padomē

pieejamas:

6. Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Šerbru-
kā JAUNATNES ORĶESTRA un KOPKOĶA KONCERTU

VIDEO LENTAS.

Katra lenta maksā \$ 40.-. Sūtīšanai par kat-
ru jāpievieno \$ 3.-.

Iegādājaties un dāviniet arī LATVISKĀS SERV-
JETES, kuŗas izdevusi padome.

KAFIJAS SERVJETES - 2 pac. \$ 5, pastam \$ 1.

VIESĪBU SERVJETES - 2 pac. \$ 7, pastam \$ 1.

VIESĪBU SERVJEŠU lielā
paka (150) \$ 20, pastam \$ 3.

Padomē pieejami arī citi Latviešu Jaunatnes
Dziesmu Svētku izdevumi, kā žetoni, dziesmu
krājumi, vadoņi u. t. t. Pieprasiet cenrādi!
Čeki rakstāmi uz LATVIAN YOUTH SONG AND DAN-
CE FESTIVAL vārda.

Visi pasūtījumi adresējami padomei:

291 Lorraine Dr.,
Baie d'Urfé, Qué.,
Canada H9X 2R2
Tel. 514-457-9832.

PADOME.

PATEICĪBA.

Mūsu sirsnīga pateicība visiem, kas pie-
dalījās mana vīra, mūsu tēva, mana dēla un
mūsu brāļa

HENRIJA LAZDIŅA

izvadīšanā uz pēdējo dusu. Paldies māc. G.
Hūna kungam, M. Štauers kungam par sludi-
nājumu "MLB Ziņotājā", kā arī L. Ozoliņa
kungam ar kundzi. Un daudz mūsu labiem
draugiem, kuŗi ieradās agrā rītā uz Henrija
izvadīšanu.

Dziļā pateicībā,

LAZDIŅU
ģimene.

Aizsaules ceļos devusies
mūsu draudzes locekle

HELĒNA PREISS

Dzimusi 1909. gada 3. oktobrī, Kurzemē.
Mirusi 1988. gada 3. janvārī, Montrealā.

Viņu piemin

MONTREALAS LATVIEŠU
EV.-LUT. DRAUDZE.

vente Dagnija Tauriņa.

Septiņdesmitajos gados šī teātrinieku grupa Montrealā viesojās bieži. Izrādes tad tai kārtoja Latviešu skola Montrealā.

Ir svarīgi, ka mums aug jauna teātrinieku saime. Tādēļ apmeklēsīm šo izrādi un priecāsimies par mūsu jaunās audzes sniegumu.

Nākamajā dienā - 28. februārī - torontieši izrādi atkārtos Otavā.

I.

AIZSAULES CEĻOS:

KĀRLIS BIRZNIĒKS.

1988. gada 8. janvāra pēcpusdienā klusi uz mūžu aizmiga J ā n i s B I R Z N I E K S.

Viņš dzimis 1894. gada 4. aprīlī, Vecpils pagastā, Latvijā, Baibas un Ernesta Birznieku ģimenē kā pirmdzimtais dēls. Jau agrā jaunībā viņam ir tieksme kļūt par skolotāju. Viņš iestājas prof. Maldoņa skolotāju seminārā un, skolu beidzot, iegūst skolotāja tiesības. Tomēr skolotāja darbs viņam paiet secen, jo 1921. gadā apprecas ar Vilhelmīni Freimani, kas no saviem vecākiem mantojusi Vecpils pagasta Gatavnieku mājas. Jānim ar Vilhelmīni jāuzņemas mājas apsaimniekošana, un viņi īsā laikā paveic ļoti daudz. Sevišķi viņam interesē biškopība. Gatavniekos viņš iekopj lielu bišu dravu. Būdam arī talantīgs veikalsnieks, viņš medu lielākā vairumā pārdod Armijas Ekonomiskajam Veikalam.

Priekšzīmīgi iekārtotā saimniecība jāatstāj kara laikā, kad jādodas bēgļu gaitēs uz Vāciju, kur vairākus gadus pavada Braunšveigā. 1951. gadā izceļo uz Montrealu, Kanadā, kur pavada sava mūža atlikušo daļu. Pirms 11 gadiem zaudē sievu Vilhelmīni, un 1980. gadā no dzimtenes apciemojuma neatgriežas viņa meita - Mirdza (Atceļā Tallinā mirst ar sirdstrieku.). Viņa dēls Laimons mirst 1986. gadā kādā auto katastrofā. Tā nu viņš no savas ģimenes paliek pēdējais.

Savā raksturā viņš bija īpatnis, pats sava ceļa gājējs, kurš nespēj iesaistīties sabiedrībā un iemantot draugus. Mūža pēdējos gadus pavada mazmeitas Dainas ģimenē.

12. janvārī uz krematoriju viņu izvadīja māc. G. Hūns. Atvadu vārdus teica Montrealas Pensionāru Apvienības vadītājs Agrumu Pēteris. Pelnu urnu apglabās Mount Royal kapsētā blakus sievai un meitai.

Pēc viņa sēro mazmeita, mazdēls Agnis Latvijā, vienīgā māsa Anna ar ģimeni Amerikā, mazmazmeita Montrealā un divi mazmazdēli Latvijā.

CENTURY 21

HAMILTON - BRIJ INC.
2919 St. Charles Blvd.,
Kirkland, Québec, H9H 3B5
Birojs: 514-694-9240
Rezidence: 514-626-9792

LUĪZE SKRASTIŅA

Nekustāmu īpašumu
aģente

piedāvā savus pakalpojumus nekustāmu īpašumu

pārdevējiem - pircējiem Montrealā, Otavā un Toronto, arī ASV.

CENTURY 21 ir viens no lielākajiem nekustāmu īpašumu birojiem pasaulē ar nozarēm katrā Kanadas pilsētā. Pārdo dot Jūsu īpašumu šeit, mēs Jums palīdzēsīm atrast citu ku rā katrā Kanadas pilsētā. Nesaistoša informācija pa tālruni vai ar personīgu apciemojumu.

Zvanīt katrā laikā.

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBA

rīko

ceturtdien, 11. februārī, plkst. 19:30,
Latviešu Centrā, 3955 Provosta ielā,

INFORMATĪVU VAKARU.

Par ABRENI referēs,
sniegs informāciju,
rādīs diapozitīvus

AUSTRIS GRASIS,
ansambļa ĶELNES PRĀĢERI vadītājs,
baltvalodu filologs,
Abrenes iniciātors.

Ieeja: pret labprātīgiem ziedojumiem.

Apmeklēt aicina

RĪKOTĀJI.

AR ZĪVERTA LUGU UZ MONTREALU.

Toronto latviešu tautas augstskolas ģimnazijas drāmatiskā kopa uz šī gada Draudzīgā Aicinājuma dienu iestudējusi Mārtiņa Zīverta lugu CILVĒKS GRIB DZĪVOT. Luga 4 ainas un darbība noris mazā Alpu pilsētiņā un tās apkārtnē. Pirmizrādes notika 30. un 31. janvārī, Toronto Latviešu namā.

Izrādē kā aktieji piedalās 10 ģimnazijas audzēkņi - Markus Brants, Kristīna Soutare, Arnis Kalaiņš, Ēriks Sudmāls, Ģints Brencis, Ann - Marie Pētersone, Andris Jēkabsons, Kaiva Sukse, Pauls Ezers un Eduards Sproģis. Režisore ir 22. izlaiduma absolvente Sandra Cifersone, bet izrādes vadītāja 21. izlaiduma absol-

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBA

r i k o

sestdien, 27. februārī, plkst. 19:00, Latviešu Centrā, 3955 Provosta ielā, Lašīnā,

TORONTO latviešu tautas augstskolas
ģimnazijas drāmatiskās kopas

V I E S I Z R Ā D I .

Izrādīs Mārtiņa Zivertā lugu Četrās ainās -

CILVĒKS GRĪB DZĪVOT.

Režisore: Sandra Cifersone,
Izrādes vadītāja: Dagnija Tauriņa.

IEEJA: \$ 10.00.
\$ 8.00 studentiem un pensionāriem.
Bērniem līdz 12 g. v. - brīva.

Apmeklēt aicina

RĪKOTĀJI.

Aizsaules ceļos aizgājusi

MLB ilggadīgā biedre

I R M A J E K S T E

dz. Čakse

Dzimusī 1902. gada 15. decembrī,
Rūdolfa, Igaunijā.
Mirusī 1988. gada 2. februārī,
Montrealā, Kvebekā.

Vīpu piemin

MONTREALAS LATVIEŠU
BIEDRĪBA.

AIZSAULES CEĻOS:

HELENA PREISS.

1988. gada 3. janvārī pēc smagas operācijas "Lakeshore General" slimnīcā mūžībā aizgāja Helena Preiss.

Pēc pamatskolas un l. Valsts ģimnazijas beigšanas, Helēna sāk studēt veterināro medicīnu Latvijas Valsts Universitātē. Pēc trīs gadu studijām bija grūti apvienot studijas ar darbu, un sāka strādāt Dzelzceļu Virsvaldē.

1948. gada rudenī iebrauca Kanadā un atsāka darbu kā ierēdne "Montreal Life Insurance" kompānijā, kurā nostrādāja līdz pensijas gadiem.

Aizlūgumā un izvadīšanā 7. janvārī no Helēnas atvadījās daudz tuvinieku, draugu un paziņu.

Sēro māsa Aļise un svainis Ludis Kalniņš, visa lielā Padegu dzimta, radi un draugi šeit, Montrealā, un plašā pasaulē.

Urnas apglabāšana paredzēta 29. maijā, Brāļu kapos, Katekiļu kalnos, ASV.

L. KALNIŅŠ.

Šo MLB Ziņotāja numuru nododam Kanadas pastā 4. februārī. Laipni lūdzam paziņot, ja izdevumu nesapemiet laikus. Pēdējā laikā vairāki numuri ir nokļīduši pastā. Redakcija.

VĒSTULES:

VĒSTULE PURVIŅU JURJĀNAM.

Šī vēstule atkal ir adresēta J. Purviņu Jurjānam. Izlasījis viņa pēdējo rakstu, nekādi nevaru nomierināties, bet, varbūt, tas nemaz nav tik slikti, jo, kamēr vēl ir cilvēki, kas tā raksta, un ir cilvēki, kas par to uztraucas, tikmēr vēl viss nav pagalam.

No viņa raksta izriet, ka esot liela kļūda, ja mēs saviem bērniem mēģinām atstāt mūsu latvisko identitāti. Vai tiešām esmu vienīgais, kas par šādu "filozofiju" uztraucas? Kāpēc lai mēs uzturam mūsu latviešu draudzes, skolas un organizācijas? Tieši uz šo jautājumu gribētu dzirdēt J. P. J. tiešu atbildi, ne kaut kādus Bībeles citātus.

Rakstot par dažādajām tautībām, viņš saka, ka Dievs tās radījis, lai viena tauta varētu otru tautu sodīt un "latvieši patreiz atrodas sodītas tautas stāvoklī". Kur te loģika?

Lielās kaimiņtautas mūs gadosim-tesiem ir okupējušas, verdzinājušas un deldējušas (un kāpēc to visu pieļāva J. P. J. Tēvs?), bet par to šodien esam pelnījuši Tēva sodu. Un vispār - kas tas ir par "Tēvu", kas visu laiku tikai gudro, kā nežēlīgāk varētu sodīt savus bērnus? Kā lai mēs mīlam tādu ledus laikmeta tēvu ar akmens laikmeta mentalitāti?

Vai J. P. J. nekā nav dzirdējis par mīlestības un piedošanas Dievu? Rodas iespaids, ka J. P. J. ir iestidzis kaut kādā reliģiskā muklājā un grib tur ieraut arī mūs.

VALDIS GRANTS - KRĀSLAVIETIS.

VAI NORĀDE NAV CENZŪRA?

J. Andrupis 1987. gada 14. decembra "Brīvā Latvija" lasītāju balsis apgalvo, ka pēc 15. maija apvērsuma Latvijā presē cenzūras nebija. No Latgales perspektīves daļēji - ārēji tas ties, bet cenzūras vietā norādījums pastāvēja.

Partiju darbības periodā Latgalē darbojās 3 lielākās politiskās partijas: Latgales kristīgo zemnieku ar Bīskapu J. Rancānu priekšgalā, Latgales zemnieku - ar Vl. Rubuli, un Progresistu - ar J. Trasūnu.

Ikviena partija latgaļu valodā izdeva savu laikrakstu.

Piezīme: Bīskapa J. Rancāna un Vl. Rubuļa partiju vadība blokā sadarbojās.

Es Rīgā, paraleli studijām, kopš 1932. gada darbojos Vl. Rubuļa partijas laikrakstā "Zemnieku Ziņas".

Pēc 15. maija apvērsuma K. Ulmanis savā ministru kabinētā pieaicināja Vl. Rubuli un mons. Čamani. Vl. Rubuļa partijas laikrakstu pēc apvērsuma, latgaļu valodā, iespieda Rīgā, "Brīvās Zemes" spiestuvē uz valsts rēķina, ko Rubulis personīgi stāstīja, ar norādī, ka

daļas.

Pārējos līdzstrādniekus lūdzam savus rakstus un citus materiālus iesūtīt līdz ik mēneša 15. datumam. Citādi varētu gadīties, ka vienu otru interesantu materiālu nevarēsim izmantot dažādu apstākļu dēļ.

Redakcija.

MLB ZINOTĀJA KARTOTEKA

1987.

Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (1986.) MLB kartotekas ziņas ir šādas:

	1986.	1987.	±
Kopskaits gada sākumā	928	937	+ 6
Dzimuši	1	4	+ 4
Iebraukuši	4	6	+ 2
No jauna reģistrēti	22	2	- 20
Aizceļojuši	1	4	+ 3
Miruši	17	14	- 3
Kopskaits gada beigās	937	931	- 6

Kartotekā reģistrēto skaits sarucis par 6. Tā tad sācies atkal dilšanas process. Šobrīd tas ir niecīgs, bet varētu pieaugt, ja turpināsies negatīvās iezīmes - miršanas gadījumi un mazā dzimstība, lai gan pēdējā 1987. gadā četrkārsjiesies.

No jauna reģistrēto skaits bijis niecīgs. Citiem vārdiem, esam saņēmuši pavisam maz jaunas informācijas. Turklāt bijis daudz mazāk laika un iespēju meklēt neapzinātos tautiešus un viņu piederīgos. Nav šaubu, ka par visiem mums ziņu nav.

Turklāt mūsu pilnīgākās ziņas ir par tiem cilvēkiem, kas dzīvo Montrealā un tās apkārtnē. Par citiem Kvebekas centriem karto tekā ziņas ir pavisam trūcīgas. Te nu zinātāji mums varētu daudz palīdzēt.

Mūsaprāt, šķiet svarīgi, ka mums ir šāda kartoteka un ka tā būtu iespējami akurāta un pilnīga. Tās ir grūts un nepateicīgs uzdevums. Salīdzinājumā ar pēdējiem Kanadas tautas skaitīšanas datiem, mūsu cipari ir pavisam reāli, iztrūkst tikai kādi 5 %. Turklāt Kanadas ciparos ietilpst zināms cipars nelatviešu, kas par latviešiem kļūst pavalstniecības un dzimšanas vietas dēļ.

Tekošajā gadā centīsimies kartotekas ziņas tabulēt pēc iespējas akurāti. To tomēr nevarēsim paveikt bez Jūsu palīdzības. Ir svarīgi, ka Jūs paziņojiet pārmaiņas visās augšā pieminētās rubrikās. Lai kā arī mēs necenstos, nav iespējams uzziņāt katru miršanas, dzimšanas, aizceļošanas vai iebraukšanas gadījumu, ja šo datu reģistrēšanā nepiedalās arī citi.

Tādēļ aicinām katru talkā šo ziņu iesniegšanā, lai mūsu kartoteka būtu pilnīgāka un nozīmīgāka.

Citos latviešu centros tiek izgatavotas un izdotas latviešu adrešu un telefonu grāmatas. Mēs pie šāda darba netiekam, jo mums vienkārši trūkst darba spēks.

Ceram, ka ar Jūsu atbalstu nākamgad varēsim sniegt pilnīgāku ziņojumu. Bez tā mums būs jāapmierinās ar dažu cilvēku paveikto.

Viens no akūtākiem jautājumiem mūsu sabiedrībā ir darbinieku trūkums, it sevišķi vidējā un jaunajā paaudzē. Šo cilvēku apzināšana tādēļ ir ļoti nepieciešama un nozīmīga, jo tajos

slēpjas mūsu nākotnes spēks.

Ja kartotekā pieejamo ziņu klāsts būtu plašāks, būtu iespējams labāk aprēķināt mūsu saimes potenciālu un darbības misijas lauku. Vai tas būtu par daudz prasīts modernajā sabiedrībā?

Atbildi uz šiem nedaudzajiem jautājumiem varat dot tikai Jūs, iesniedzot pareizas ziņas MLB Zinotāja kartotekai, kas ir brīvprātīgs pasākums. Visas uzkrātās ziņas tajā ir konfidenciālas.

Pateicamies ikvienam, kas palīdzējis kartotekas ziņu vākšanā.

KARTOTEKAS VADĪBA.

LNAK ZIŅAS.

o Slēgta ilggadīgā LNAK pasta kaste Nr. 285, Toronto A pasta nodaļā. Visa sarakste tagad adresējama LNAK birojam, kas atrodas Toronto Latviešu Centrā:

LNAK,
4 Credit Union Dr.,
Toronto, Ont.,
M4A 2N8

o Līdzšinējais LNAK Polītiskās nozares vadītājs Dr. Linards Lukss ar 1988. gada 1. janvāri pārņēma PBLA vadību (viņu ievēlēja ar 9 pret 5 balsīm). Viņa vietā par Polītiskās nozares vadītāju nāk Dr. Guntis Silpiņš.

o LNAK izveidojusi darba grupu, kas kārtos pētījumus par trimdas dzīvi Kanadā. Grupas priekšsēdis ir V. Vāgners, bet locekļi - J. Mežaks un Dr. G. Šubiņš. Tā var pieaicināt arī citus palīgus.

o LNAK turpina savas kartotekas izveidošanu. Tajā šobrīd ir jau ap 6.000 adrešu. Šī darba veikšanai nodarbināta skaitļotāja darbiniece.

o LNAK stipendiāti A. Miķelsons un S. Zitare ar Polītisko Zinību Institūta Minsterē kursu bijuši tik neapmierināti, ka 9. decembrī atgriezušies mājās.

o Pie LNAK pastāv HELSINKI '86 fonda konts. Tajā 1987. gada beigās bija \$ 13.305,78.

o Nākošais Baltiešu vakars Otavā paredzēts šī gada 4. maijā. Katrai nacionalitātei ir jāmaksā \$ 1.000.- dalības maksa. Baltiešu Federācija Kanadā neatļauj otavas nodaļai lietot B.F. vārdu.

Šīm ziņām izmantots LNAK valdes sēdes protokols Nr. 316.

LIELAS ĢIMENES GAISOTNE.

Montrealas latviešu katoļu draudze savu gadskārtējo Ziemsvētku eglītes sarīkojumu rīkoja sestdien, 9. janvārī, Notre Dame bazilikas sarīkojumu zālē.

Svētbrīdi vadīja tēvs Jānis Krastiņš.

Priekšnesumus bija sagatavojusi Anna Kreipāne. Tajos piedalījās mazs bērnu pulciņš ar Adrianu McGrath kā galveno teicēju.

Vakara programmu vadīja draudzes priekšnieks Ansis Auza. Dāmas savas čaklās priekšnieces Jadvigas Gasparovičas vadībā bija sarīkojušas bazāru un amerikāņu lotereju, kā arī gādāja par kafijas galdu.

Visi šajā vakarā (pāri 100) jutās kā lielas ģimenes siltā pajumtē.

S A B I E D R I S K Ā S D Z Ī V E S L A I K R Ā D I S :

Biežāk lietoto telpu adreses:

Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek ev. - lut. dievkalpojumi, - 4345 Marcell Ave.
Ev. - lut. Trīsvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Ave., tel. 489-3224.
Latviešu Sabiedriskais Centrs, 3955 Provost ielā, Lašīnā, tel. 634-4082.

4. februārī, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
7. februārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
10. februārī, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Sabiedriskā Centra valdes sēde.
11. februārī, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, MLB Informatīvs vakars par ABRENI ar Austra GRASA piedalīšanos (Skatiet paziņojumu 24. lpp.!).
13. februārī, plkst. 17:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Sabiedriskā Centra atbalstītāju SAĪETS.
14. februārī, plkst. 13:30, Latviešu Centrā, DV Montrealas nodaļas GADA SAPULCE. Visi biedri aicināti tajā piedalīties.
14. februārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
plkst. 14:30, apmēram, pēc dievkalpojuma, ev.-lut. Trīsvienības draudzes gada sapulce.
18. februārī, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
21. februārī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Sv. Sirds kapelā, Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
21. februārī, plkst. 11:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums ar draudzes darbinieku ievēšanu amatā.
27. februārī, plkst. 19:00, Latviešu Centrā, Toronto latviešu tautas augstskolas Ģimnazijas drāmas kopas viesizrāde. Izrādīs M. Zīverta CILVĒKS GRIB DZĪVOT (Skatiet paziņojumu 26. lpp. un ziņojumu 24. lpp.!).
28. februārī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
6. martā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
10. martā, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
13. martā, plkst. 15:30, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Sabiedriskā Centra gada sapulce.
19. martā, plkst. 18:00, Latviešu Centrā, MLB MLB gadskārtējais APRĪLA JOKS sarīkojums par labu MLB Zīpotājam. Programmas daļā koncertēs Rolands LAPPUKE no Vācijas. Līdzsam gatavoties! Plašāks paziņojums nākamajā MLB Zīpotāja numurā.
20. martā, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Sv. Sirds kapelā, Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
20. martā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
24. martā, plkst. 13:00, Latviešu Centrā, Montrealas Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
27. martā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu Pūpoļu svētdienas dievkalpojums ar dievgaldu.
9. aprīlī, plkst. , Lašīnas pilsētas koncertzālē, Montrealas Latviešu Biedrības 40 pastāvēšanas gadu atceres KONCERTS ar baritona Paula Berkolda un pianista Pēterā Zariņa piedalīšanos.
plkst. , Latviešu Centrā, ATCERES AKTS un SAĪETS.
Plašāks paziņojums par atceres svinībām būs MLB Zīpotāja marta numurā.
30. aprīlī, plkst. , Latviešu Centrā, DV Toronto teātra viesizrāde - J. Siliņa luga "Kade pārņāksi, bālelīpi?" Tuvākas ziņas sekos.

VIENA MŪŽA NEPIETIEK

A I N A S Z E M D E G A S

jaunākais dzejoļu krājums

Šajā autores piektajā krājumā viena no izteiktākajām tēmām ir attiecības pret dzimteni un patvēruma zemi. Dzejniece atklāti un nopietni meklē būtiskās vērtības un patiesības un to nezūdošo, kas ļauj mums izdzīvot. Latviešu literatūrā retāk sastopami motīvi atrodami nodaļās Ar bērnu uz mūžu un Nesabradā manu aniegu.

Valtera Ziedīņa rūpīgajā apdarē, mākslinieka Ēņa grafikām bagātināts šis jaunais dzejoļu krājums ir skaista un vērtīga dāvana ikvienam dzejas cienītājam.

Latviešu grāmatnīcās Kan. \$15.00, ASV \$12.00
Pasūtinojot tieši no apgāda pieskaitīt \$2.00 pasta izdevumiem.
Čeks vai naudas pārveidums adresējams apgādam

Egremont Press
616 - 25 Charlton Ave. East
Hamilton, Ont. Canada
L8N 1Y2

By appointment
(pēc vienošanās)

NORBERT KAZDAN, M. D.

Runā latviski.

WESTMOUNT MEDICAL BLDG.,
Suite 650,

5025 Sherbrooke St. W.,
Montrealā,

Telefons 514-486-4300.

1988. II MLB ZIŅOTĀJS 1.275e

Paziņojiet savas adresi maiņai!

COLLINS CLARKE
MACGILLIVRAY
WHITE

FLOWERS
by
Farrington

Funeral Directors

• 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514 - 483-1870

MLB ZIŅOTĀJA administrātorai A. Porietei - Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Québec, Canada, H9R 2X5, telefons 514-697-6624.

Ar šo nosūtu abonementa samaksu (\$ 20.- vai 15.- sk. likmes!) par _____ gadu/iem \$ _____
Gaisa pasta piemaksu ASV - \$ 4.-, citos kontinentos - \$ 10.- \$ _____
Ziedojumu izdevumu tehnisko izdevumu segšanai \$ _____
Ziedojumu spiestuves mašīnu iegādei \$ _____
Vēlos saņemt sekojošus agrākos MLB Zīņotāja numurus: _____ à \$ 2.- \$ _____
Dāvinu MLB Zīņotāju \$ _____
Iesakmu nosūtīt paraugburtnīcas \$ _____

Ar šo nosūtu iestāšanās maksu Montrealas Latviešu Biedrībā - \$ 5.- \$ _____
Ar šo nosūtu MLB biedru maksu par _____ darbības gadu (à \$ 10.-) \$ _____
Ar šo nosūtu LNAK dalības maksu par _____ gadiem (à \$ 5.-) \$ _____
Ziedojumu MLB darba un pasākumu veicināšanai \$ _____

Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

Pavisam kopā \$ _____

(Maksītāja vārds, uzvārds, pasta kods, telefona numurs)

(paraksts)

MLB ZIŅOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, BAIE D'URFÉ, QUÉBEC, CANADA, H9X 2R2, phone 514-457-9832.

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers. ADMINISTRĀTORE: Anita Poriete - Bedard. EKSPEDICĪJA: Velta Ozols. DARBINIEKI: Jānis Birze, Elga Cops, Edgars Kajaks, Ģina Kajaks, Roberts Klaiņe, Austra Konovalova, Anna Kreipāns, Pēteris Kreipāns, Voldemārs Ozols, Ilga Štaubere un daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA abonementa maksa - \$ 20.00 gadā; MLB biedriem pensionāriem un kaķa invalīdiem - \$ 15.00 gadā; gaisa pasta piemaksa ASV \$ 4.00, citos kontinentos \$ 10.00 gadā. Atsevišķas burtnīcas pret \$ 2.00 ziedojumu. LAPPUSU MAKSA: 1/4 lpp. - \$ 15.-; 1/3 lpp. \$ 20.-; 1/2 lpp. - \$ 25.-; pilna lpp. - \$ 45.-; klišejas un paziņojumu salikšana - \$ 10.- piemaksa. Čeki rakstāmi uz Montreal Latvian Society vārda. MLB Zīņotājs, tāpat kā MLB, ir bezpeļņas izdevums; visus ienākumus redakcija izmanto tā izdošanas vajadzībām.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus īsināt. Raksti un ziņas nepauž ne MLB valdes, ne redakcijas, nedz tās darbinieku iesakus iztīrītājos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Anonīmus rakstus redakcija ignorē.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY
SOCIÉTÉ DES LETTONS DE MONTRÉAL

FEBRUARY 1988 FEVRIER

MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
Bulletin Mensuel MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Société des Lettons de Montréal.

Sent by Montreal Latvian Society,
291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Qué.,
Canada H9X 2R2, telephone 514-457-9832.

Retour postale assuré.
Return Postage Guaranteed.